

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Iuventvtis, Sive Insigniores Pveritiæ Atqve Adolescentiæ Sanctorvm

Bosendorf, Hermann

Monasterii VWestphalorvm, 1615

Aloysius Gonzaga 20. Iunij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42900

EX VITA BEATI ALOYSII GONZAGA
 à Societate Iesu, Ferdinandi S. Rom. Imperij Prin-
 cipis Marchionis Castilionensis filij, à R. P. Vir-
 gilio Cepario Soc. Iesu conscripta,

20. Iunij.

BEatus Aloysius Gōzaga Ferdinandi Prin-
 cipis Imperij atq; Castilionis Stiuerorum
 in Gallia Cisalpina Marchionis & Marthe Tanę
 Santenię à Cherio in Taurinis, illustrissimo-
 rum excellentissimorumq; hominum filius
 natu maximus fuit. Hunc mater à pauxillo ad-
 huc puero inter primas balbutientis infantię
 voces, sacris imbutum preculis, magnam De-
 um diuosq; veneratione compleuit. Quodq;
 in tantilla ætate mirandum, egestatem paupe-
 rum iam tum pia ope leuare, & quæsitis de in-
 dustria latebris orationi frequens incumbere
 notabatur. Pater vero eum ad rei militaris stu-
 dium vix quadrimulum vocans scopulos,
 bombardulas aliaq; minuta arma illi compa-
 rat. Cumq; Regis Catholici auspicijs tria pedi-
 tum Italorum millia sub signis ad Tunetum
 ducturus in agro Cremonensi delectum ha-
 beret, puerum quatuor aut quinq; duntaxat
 annos natum è mulierum manibus & potesta-
 te matris ereptum, secum eò perduxit, & qui-
 bus diebus copiæ censebantur, leui tectum lo-
 ricula, ac pusillam hastulam præferentem hu-
 meris, militari more anteire ordines iussit. V-
 bi aliquot menses commoratus dum ludos
 sermonesq; cum militibus miscet assiduò, sen-
 sim

*Miseri-
 cordia.*

Deuotio.

sim militares sumpfit animos, neq; leuibus signis ostendere visus est, ad eam se gloriam propendere, quam patris vocibus exemploq; didicerat. Itaq; non semel vsu venit, vt cum alia tela, tum fistulas æneas præcipuè versans, in magnum veniret discrimen salutis, nisi Deus illum sanctiori vitæ reseruatum à præsentî periculo, supra naturæ modum vindicasset. Atq; vt est plerumq; militum vulgus ad verborum licetiam turpitudinemq; proiectum, ipse quoq; ex eorum cõsortio nonnullas eiusmodi voces hauserat, easq; interdum (quid sibi vellent ignorans) iactare cœperat. Id cum aliquando Petrus Franciscus Turcius audisset, quem eius pueritiæ moderatorem parentes præfecerant, tanta vi in eum inuectus est, vt ipse nullum ei deinceps nisi honestum decensq; verbum effluxisse confirmârit. Si quem vero alium licentius loquentem audiret, è vestigio oculis pudore suffusis, humiq; defixis, aut aliorum conuersis, vel animaduertisse dissimulabat, vel dicta sibi molesta auditu fuisse significabat. Cæterum in omni Aloysij ætate nihil ab eo peccatum esse comperio, in quo plus sit culpæ, quam in his verbis ab admodum puero, rei q; significatæ ignaro profusis: quæ simul ac flagitiosa, atq; à suo dignitatis gradu, generiq; aliena esse didicit, tantus eum pudor occupauit, vt postea sit fassus, ne sacerdoti quidem suæ conscientiæ quæsitore, vt ea aperiret, animum inducere potuisse, ea erat puerilis

O 3

animi

Verecundia.

animi verecundia. Neque vero vnquam, dura
 vixit, huius eum grauissimi, vt ipse sentiebat,
 criminis pœnitentia deseruit. Atq; vt nihil de-
 terius cōtraxerat, cuius eum conscius angere
 animus, ita postquam ad religionem accessit,
 quo sui vincendi ac vilipendendi causa, à te-
 neris fontem se fuisse doceret, sæpè hæc fami-
 liaribus quibusdam suis memorabat. Verissi-
 mile est consulto Deum hunc ei næuum ad-
 hærescere passum esse: vt dum in se culpam ef-
 se credit, quam propter ætatis inscitiam, rei q;
 ignorationem propius fidem est nullam fuis-
 se, in tanta munerum cælestium, virtutumque
 copia, quibus postea mens eius est locuple-
 tata diuinitus, aliquam demissionis haberet
 materiam. Vbi vero septimum annum atti-
 git, tanto se ardore ad Deum colendum con-
 uertit, seque ita penitus illi consecrauit, vt il-
 lud postea suæ conuersionis, tempus appel-
 lare sit solitus. Suis itaque melioris vitæ pa-
 rentibus, quibus arcana sua credebatur, inter
 præcipua Dei in se beneficia, hoc se pone-
 re narrabat, quod septuennis à sæculi amo-
 re ad Deum traductus esset. Porro quan-
 to cælestium donorum præsidio, iam indè,
 postquam illi ratio competere cœpit, efflo-
 ruerit, ex eo manifestum est, quod quatuor
 sacerdotes, qui diuersis locis atq; temporibus
 cōfessionum ipsius, etiam earum, quæ vniuer-
 sam ætatem complectebantur, ante & post ini-
 tam Societatem fuerunt arbitri, atq; inter hos

Ro-

*Mumilitas.**Magna ar-
dor colendi
Deum.**Nunquam
peccauit
mortaliter.*

Robertus Bellarminus, omnes pari consensu testari fuere, nihil ab eo unquam letiferi peccati perpetratum. Quæ res tanto quidem mirabilior, quod maximè lubricam vitæ partem inter paternæ domus delicias, vitæq; aulicæ irritamenta exegerit. Tam vero excellens iam tum erat de hoc sancto adolescente hominum opinio ut in eius vita ac moribus speciem sibi delapsi de cælis angeli videre videretur. Años enim natus nõ plus septem domi quotidie nixus genibus, preces quæ exercitiũ quotidianum inscribuntur, septẽ de pœnitentia psalmos, officium B. Virginis, vel seorsim vel vna cù aliquo comite recitabat, aliaq; præstabat officia pietatis. Quodq; ei rota vita solenne fuit, nunquã adduci potuit, ut puluinũ aut simile qd inter precandũ genibus subijci sustineret. Annũ iam Aloysius omninõ nonũ expleuerat, quando à parente Florentiã ad magnũ Hetruriæ Ducem adductus, latino illic Hetruscoq; sermone cœpit erudiri. Festis diebus aulã frequẽtabat, atq; ut Moderatori pueritiæ suæ morẽ gereret, ludo quoq; nõnunq; vacabat, arulis se erigendis, quam lusibus interesse malle dictitans. Biennio illic cõfecto aded præclaros in rerũ cœlestium vsu fecit processus, ut deinde Florentiam suæ pietatis parẽtem vocare sit solitus. Atq; in primis tãta animũ eius erga beatissimã Virginem Matrem Dominam nostram obseruantia tenuit, ut quoties de ea in sermonẽ incideret, vitæq; eius sanctissima mysteria volueret animo,

*Diligens
oratio.*

*Cultus &
amor erga
B. Virginẽ.*

colliquefcere cœlefti gaudio videretur. Cum vero libellum de myfterijs Rosarij crebrius lectitaret, feq; defiderio sentiret accendi gratum aliquid acceptumq; cœlorum Reginæ faciendi, venit in mentem, nihil ei iucundius accommodatiusq; præftari poffe, quam fi eius caftimonix, quantum mortali fas eft, imitandæ ftudio, fuam illi virginitatem voto obligaret, faceretq;. Igitur cum ante imaginem gloriofæ virginis aliquando precaretur, quod ad eiuſdem Diuæ honorem verteret, Deo vouit, integram fe inuiolatamq; virginitatem fuam perpetuò feruaturum. Quod votum ad eò ſemper ſanctè exacteq; perfoluit, vt quotquot ei à pœnitentiæ ſacris fuerunt, ac nominatim Bellarminus Cardinalis & Hieronymus Platus aſſeuerunt Beati Aloyſij & corpus omni ſenſu, motuq; libidinis, & mentem omni cogitationum, imaginumq; obſcœnitate, quæ vel tantillum cum hoc eius voto propoſitoq; pugnaret, dum vixit, caruiſſe. Quam rem humana omni vi induſtriaq; maiorem ſatis apparet, tanquam proprium quoddam donum, à Deo chariſſimæ matri ſuæ poſtulantem datam eſſe. Quod quam ſit eximiũ intelliget, qui reputabit D. Paulum ter Dominum rogafſe, vt ſtimulum ab ſe carnis auerteret: D. Hieronymum in illa ſolitudine, eidem retundendo, crebris ſaxorum ictibus nudum pectus conuerberaſſe: D. Benedictum reiectis veſtibus totũ ſe in vepres induiſſe: D. Franciſcum item nudum

*Vouet Deo
virginitatem.*

*Eximia
corporis
caſtitas.*

nudum in hybernis se niuibus volutasse: D. Bernardum collo tenus glaciali immersum stagno importunum ardorem restinxisse: paucos quosdam è Diuis, quos Deo singulari munere cohonestare visum est, vacuitatem ab hac tyrannide esse consecutos: è quorum numero S. Equitium, Serenum & D. Thomam Aquinatem fuisse memoriæ proditum est. Quocirca Aloysius diuinum hoc munus è Diuæ Virginis fauore profectum (quam ille deinceps matris loco tenero quodam amore atque insigni pietate complexus est) singulari sensuum moderatione sibi tuendum desumfit. Inprimis vero oculos semper ab omnibus flagitij illecebris refrænare incepit, eademque potissimum de causa, ijs humi defixis prodire in publicum. Mulierum autem familiaritatem atque congressum, supra quam credibile est, vbi vbi versatus est, in vitæ perpetuitate ita refugit, vt natiuam ei quandam cum illis discordiam esse diceres, adeo ne conspectum quidem illarum ferre posse videbatur. Castilione à nobilibus feminis, quas è suo comitatu, ad eius cubiculum mater interdum quippiam nuntiātū allegabat, nō nisi per coniuentem ianuam, deiectis, ne eas videret, in terram oculis, mandata accipiebat, & reddebat quàm paucissimis. Adhæc Florentiæ cum esset, & solito crebrius conscientiam per confessionem corā Rectore Collegij expiaret, tantam ei reuerentiam, vrecundiam, sui que despicientiam adhibuit, quasi

*Custodia
castitatis.*

*Feminarū
abhorret
cōspectum.*

*Insignis hu
militas cō-
fidentis.*

O 5 morta-

mortales omnes scelerum multitudine superaret. Vnde quadam vice cum vix ad pedes sacerdotis accidisset, deficiente anima labitur, atque à moderatore necessario subleuatus domum reducit. Dehinc vero arctioris vitæ rationem exorsus, quam libet actionem suam studiosè excutiebat, vt si quid in ea vitij comperisset, eius fibris penitus euellendis insisteret. Comperto enim quod naturæ quodam genio, commotioris stomachi ægritudine facilius pulsaretur, sic omnem animi contentionem ad hanc pestem compescendam adhibuit, vt omni postmodum iræ motu carere sit visus. In hominum porro congressibus, cum verbum sibi quandoque effluere notasset, quod alienæ famæ videretur deterere, quamuis id culpa pene omni vacaret, omnium se colloquijs subducebat, ne quam suæ conscientiæ aspergere posset labeculam. Ab eo item tempore omni ludi genere reliqua ætate perpetuo abstinuit. Præterea tantum maioribus obediendi amorem imbibit, vt neget moderator vel leuissimum vnquam imperium ab eo suum fuisse præteritum. Quin immò fratrem suum natu minorem Rudolphum, si quando videret vel morum vel literarum causa Magistri obiurgationes ferre molestius, coarguebat, atque, vt imperij audiens esset, hortabatur. Familis item nequaquam pro imperio, sed his ferè verborum formulis præcipere assueerat:

Nisi

*Adus suos
prudenter
examinat.*

*Fuga de-
tractionis.*

Obediētia.

*Benignitas
erga famu-
los.*

Niſi tibi moleſtum eſt, licet hoc facias: ſi tibi commodum eſt, hoc abs te velim: Amabo te, hoc mihi effectum da. quæ cum diceret, tanta erat in eo ſuauiſſas, vt famulorum ſe miſericordia valdè permoueri oſtenderet. Verecundia tam erat ſingulari, vt conſpectum cubicularij manè eum veſtientiſ erubeſceret, vixquè induendis caligis ſummos extra lodicem pedes porrigeret, adèd verebatur, nequid in ſe nudi aſpiciendum præberet. Ad ſacrificium quotidie, feſtis vero diebus ad veſpertinaſ etiam preces itabat. Poſtquam vero Florentia redijt Mantuam, nihil de priori pietatiſ inſtituto diminuit, ſed & Marchioniſ Caſtillionenſiſ titulo ac commodis, quibus iam Cæſarea authoritate erat ornatus, ſe abdicare & Rudolpho minori fratri cedere conſtituit. Ac etſi iam nuper nuptijs temperare certum habebat, non tamen parum ad hanc nouam cogitationem afflicta per id tempus vrinæ anguſtijs valetudo momenti habuit. Nam cum vereretur ne id malum gliſceret, viſum eſt ei authoribus medicis faciundum, vt noxiſ humores morbi materiam abſtinentia conſumeret: cui abſtinentiæ tanta pertinacia ſe dedit, vt mirum ſit mortem ab eo vitari potuiſſe. Etenim ſi quando vna cœna ouum totum (quod per rarè eueniebat) ediſſet, tum vero ſibi perlautè epulatus videbatur. Hanc inediaſ ſeueritatem, cum ipſam hyemem, qua Mantuæ verſatus eſt, tum proximè

con-

*Tempe-
vantia.*

consequentem ætatem Castilione, Medicis iam alijsq; dissuadentibus, non amplius valetudinis, vt vulgo putabant, sed pietatis causa retinuit, quæ sensim in consuetudinem versa, diuino nutu cœperat esse voluptati. Hac vero tenuitate victus vsq; eò stomachum debilitauit, vt neq; cum vellet maximè cibum postea capere, neq; si reluctanti ingessisset, vlllo modo continere posset. Fractis proinde viribus corpore esse cœpit affecto ac macilento. Raro prodibat in publicum nisi aut ædem aliquam sacram, aut religiosorum domicilium adiret, quibuscum de cœlestibus rebus sermones identidem conferebat. Reliquum ferè tempus solus atq; ab hominum consuetudine semotus domi, modo legedis quas Surius collegit Diuorum historijs, quibus mirificè capiebatur, modo statis precibus recitandis, alijsq; frequentandis pietatis officijs transmittebat. Reuocatus dein à parente Castilionem non modo nihil ex ijs pietatis studijs, quibus assueuerat, laxauit, sed ea potius intendit. Meditandi quippe rationem Spiritu S. doctore hauriens, & quasi ad vberimum campum, & lætissima animi sui pabula admissus, solidos prope dies, modo in mysterijs nostræ redemptionis, modo in elogiorum diuinorum cogitatione defixus hærebat, cum interea tantis incederet lætitijs, vt nullum lachrymis modum ponere vlllo modo posset. Itaq; illis non modo vestes quibus erat indutus, sed cubiculi etiam pauimen-

*Amat soli-
tudinem.*

*Contempla-
tionis stu-
dium.*

mentum crebro madebat. Cumq; ex epistolis Indicis Patrum societatis zelum pro salute animarum perspexisset, ipse simili zelo succensus, festo quoq; die ad Christianarum institutionum scholas ibat, ingentiq; ardore & ipse pueros de rudimentis nostræ religionis erudire, ac fidei innocentiumq; morum præcepta ijs tradere laborabat. Id quod ille tam singulari modestia, humilitatisq; studio faciebat, nullius ut pueri quavis suæ ditionis esset, minimè vero inopum familiaritatem refugeret, omniumq; intuentium animos ad Deum colendū, amandūq; enixius excitaret. Ad hoc, siquam inter aulæ ministros discordiam esse intelligeret, redintegrare inter eos amicitiam studebat. Deo item Diuisive maledicentes, aut turpia iactantes cum audiret obiurgabat. Quos in oppido deprauatis moribus esse cognorat, magna comitate hortabatur, seduloque allaborabat, ut ad frugem sese corrigerent. In sermone solenne suum obtinebat, ut non nisi de sententiarumq; grauitate, ut grandem natu & prudentia virum referre videretur. Annos dein natus duodecim cum in sermonem S. Caroli Borromæi incidisset, & ab eius ore rationem sacratissimum Eucharistiæ mysterium piè frequentandi hausisset, incredibile est quam diligentem præparationem deinceps adhibuerit. Primum enim ne quid in animo suo inuenustum residere pateretur, q̄ in Dei

Zelus animarum.

Discordes pacificat.

Quis eius sermo.

hospitis, quem præstolabatur, oculos incur-
reret, sanè, quàm accuratè & subtiliter om-
nem antea actam ætatem suam, recensuit. Ad
sacerdotem deinde semet accusatum venit,
quem tam præclaris pœnitentis abiectique a-
nimi cuius indices erant lachrymæ exem-
plis instruxit, vt ad eum non reus sed magi-
ster accessisse videretur. Et verò si quam i-
pse culpam sustineret, ea nullius erat facti,
sed præteriti duntaxat, vt ipse sentiebat, of-
ficij, quippe qui ad altiorem quotidie virtu-
tis gradum à Deo illuminatus, nunquam se
eo progressibus faciendis pertingere, sed &
ignauum ac cessatorem propensius iudicaret.
In percipienda vero Eucharistia crebris per-
fusus lachrymis, omnes animi vires colle-
ctas, admodumq; attentas habebat, & vberi-
bus delicijs perfundi solitus, palam omnibus
illustre dabat specimen pietatis. Pater vero
intellecto quod nimis arcta pietatis & ieiu-
niorum lege semet Aloysius obstringeret,
cum crebram illi & variam remittendi oble-
ctandique animi occasionem offerret, nun-
quam tamen vel latum vnguem à susceptis ad-
uersus Deum officijs abducere potuit. Ludus
illi erat, precandi causa, celebrare ædem V.
Matris cognomento à Crea, & modo in Pa-
trum Cappucinatorum, modo in Barnabita-
rum cœnobium se recipere, deque pietatis in-
stitutis cum vtrisque colloqui: à quibus vix
auelli posse videbatur. Admirabatur in primis
illam,

*Fugit pe-
ccationes.*

illam, quam in plerisq; omnib; cernebat vultus hilaritatem: illum rerum mortalium contemptum, illa statura precandi & canendi tempora, illam totis ædibus quietem omni strepitu vacuum, illam animi, siue viuendū seu moriendum sit, æquitatem. Hæc reputans animum ad simile vitæ genus sensim adiungebat. Interea ne ab animi proposito mores discreparent, arctius & attentius vitæ suæ rationem instituire, atque inter sæculi & aulæ delicias, hominum religiosorum consuetudinem omnibus virtutibus exprimere: diutius secum in cubiculo habitare: nolle per hyemem in eo focum licet manus frigore intumescerent. Omnem item populi celebritatem fugiebat, multo vero magis à comædijs, cœnis intempestiuis lautisque epulis abhorrebat, ad quas cum non raro à patre, nonnunquam etiam tam inusitatum eius solitudinis studium stomachante, inuitaretur, nunquam permoueri potuit. Diuorum à Surio & Lipomano descriptas legebat cum voluptate res gestas, è profanis eos ferè legebat, qui de moribus scripserunt, vt Senecam, Plutarchum, Valerium Maximum: è quibus rectè viuendi exempla, pro aliorum excitatione deducebat. Illius porro necessarij cum eius mores non ignorarent, neque tantam victus cultusque duritiem, rerumque omnium quæ in sæculo laudantur despicientiam æquis oculis aspicerent, tamen prudentiam eius singu-

*Emulatur
vitam re-
ligiosorum.*

*Vitat con-
uiuia.*

*Vitas San-
ctorum an-
dè legebat.*

*Ieiunat ter
quot heb-
domadis.*

singularem, virtutemq; reueriti, neq; quid ita faceret interrogare ausi, missum eū faciebant. Reuersus dein Castilonem Aloysius ad pristinam victus parsimoniam, quam Mantuæ fuerat complexus, plura in singulas hebdomadas plena ieiunia adiunxit, sic vt quot hebdomadibus minimū tria seruaret stata ieiunia. Nempe sabbatho honori Beatissimæ Virginis matris: feria sexta neci Christi Saluatoris nostri recolendæ, quo die solo pane & aqua contentus manè tribus panis segmentis in aquam intinctis nulla re præterea, vesperi autem in esuriam cœnulâ, vno item panis modicè tosti, & aqua macerati segmento victitabat. Feria deniq; quarta interdum ceteris, præter panem & aquâ sibi interdicebat, interdum receptum in Ecclesia ieiunij morem tenebat. Accedebant alia extraordinaria ieiunia, quæ spontè sibi imperabat, quoties vel tempus admoneret, vel ad ea diuini amoris, & pietatis ardore raperetur. Præterea cibi erat adeò modici, vt nonnulli è patris cohorte mirati, quinam vitam tueri possent, decreuerint ipso insciente; quantum cibi vna mensa caperet, appendere. Ij postquam panem vnâ cum obsonio statim examinârunt, iure iurando confirmant, quod ille prandere soleret vel cœnare, vnciam totam non pependisse. Illud præterea morum ipsius erat, ad id ferculum, quod deterrimum in mensam allatum putaret, oculos adijcere, atque eius pauxillo degustato, cætera intacta relin-

*Temperans
in victus
admiranda.*

*Vna refe-
ctione vix
vnciam
comedit.*

*Vilissimum
ferculum
sibi eligit.*

relinquere. Postremis vero annis, extra ieiunij dies, non nisi ad libellam expenso usus est cibo, dictitans id ad viuendum satis esse: quod superaret, vt superuacaneum esse respuendum.

Quot hebdomadis. ter se flagellat.

Singulis item hebdomadibus minimum ter se flagris excipiebat: vltimis vero annis, quibus in saeculo versatus est, quotidie; ac tandem intra noctis & diei spacium tertium, vsque eodum suo se sanguine perfunderet. Quandoq;

Tabulam sibi dormienti substernit.

etiam fragmen tabulae aut alterius ligni lecticarijs abdebat, quo ipse sibi dormienti molestiam facesteret. Ne vero interdium perpetuo dolore corpus vacaret, pro cilicio quod illi deerat, calcaria nudo corpori admota non sine acri dolore gestabat. Manè postquam è lecto surrexerat, in meditatione rerum caelestium

Mane per horam meditat.

horam ipsam consumebat, quam non clepsydrae fluxu, sed charitatis in Deum impetu, ac caelestis dulcedinis sensu metiebatur: sub

Deuotio ex ga Sacrificiū Missa.

hac familiares suas preces recitabat. Rei praeterea diuinæ dabat operam quotidie, & saepe numero sacerdoti ministrabat, qua re miracè ducebatur. Insuper religiosorum eius oppidi hominum, interea dum publicè Deum comprecarentur, atque laudarent, singulari exemplo, atq; ipsorum fructu, cætibus se miscibat: reliquum diem in libris sacris volutandis, aut in sacrorum arcanis considerandis, animoque penitus contuendis abditus latebat.

Duabus horis antefortis orat.

Appetente nocte, priusquam ad quietem se conferret, vnam & alteram horam orationi

P impen-

impendebat tãto sensu, nullum vt ei modum statuere posse diceres. Cubicularios qui foris operiebantur, dum cubitum concedenti seruirent, non modo non tãdebat eius mora, sed plurimum etiam eius exemplo proficiebant ad virtutem. Igitur modo per ianuarimas introspiciebant, quemadmodum se inter precandum gereret, modo domini emulatione, & ipsi Deo supplices accidebant. Præterquam vero quod interdum ita in meditatione defixerat animum, vt eius memoriam nulla diurna occupatione deleri sineret, multa item nocte corripiebat è strato corpus, & solo indusio opertus in medio cubiculi pcul semper ab omni fulcro, genua in nuda figebat humo, & cælestia mente pertractans bonam noctis partem conficiebat, adeò vt membris hyemali frigore obrigescentibus, cum genibus vltra niti non posset, humi stratus meditationem prosequeretur. Ex hac vero cõsideratione illa manasse videtur animi excellẽtia ac magnitudo, quæcunq; mundus possidet despicientis; qua dote nihil aiebat esse præclarior, vnde in Principum palatijs, dũ supellectilem argenteam & auream vestem, stragulam, ministrorum obsequia, aliaque de eodem genere aspiceret, vix risum tenebat, quod res nullius momenti, hominum iudicio tanti æstimarentur. Tandem cum in Hispaniam delatus inter ephebos regios, Iacobo Catholici Regis filio fuisset cooptatus, biennium & eò amplius in

*Noctibus
meditatur.*

*Mundi cõ-
temptus.*

us in philosophia ac Mathesi vtilissimè posuit, tantaq; innocentia laude, inter aulae delicias effloruit, vt nihil in eius confessionibus mortiferi peccati deprehensum sit. In publico tam erat compositus, ac modestus, vt oculos nunquam humo attolleret. Quodq; plurimum habet admirationis, cum in regia prope quotidie cū Iacobo Principe Imperatricem salutatum adire consueuisset, eam tamen nunquam à se visam fuisse confessario aperuit. Dehinc cœpit vestibus etiam detritis atq; obsoletis gaudere; torques adhæc aureos, aliaq; ornamenta quæ illius regiae mos amat, respuere, vt huius rei gratia multum illi principio, cum irato patre, filij modestiam suam suæque familiae dedecus interpretante, conflictandum fuerit. Licet ad extremum constantia filij manus dederit, quodq; antea certis de causis probare non poterat cœperit admirari. Etsi vero Aloysius sibi seorsim paupertatem adeo charam haberet, facilè tamen famulos ac stipitatores suos, pro suo quemque muneris & dignitatis gradu ornatos esse patiebatur. Tantæ erat eius cum proceribus aulae conuictus grauitatis, religionisq; plenus, vt eo superueniente, aut eminus cōspecto hilariores sermones abrumperent, seque ad modestiam componerent, tantaque erat eius opinio virtutis, vt inter primos aulae prouerbio vulgaretur: Marchionem Castilionensem minorem non videri carne constare. Alterum iam annum & sesqui

*Innocentia**Morum elegantia.**Ornatum corporis respuis.*

*Statuit So-
cietatem
Ieſu inire.*

B. Aloyſius in Hispania egerat, cum diuini Spiritus inſtinctu in dies augeſcente ſtimulatus, ad religionem quam piam deligendam animum adiecit. Poſtquam igitur de re tota diu multumque deliberaſſet, frequentesq; ad Deum preces tuliffet, placuit illi demum Societatem Ieſu, quam & ſibi decretam diuinitus, & conſilijs ſuis maximè opportunam eſſe cenſebat, deligere. Cauſas autem, quæ ſe in eam mentem impuliffent, vt hanc Societatem, cæteris familijs anteterret, quatuor adducebat, eaſque magna ſibi ſolaria dare prædicabat. Prima erat, quod eius inſtituta, quaſi integra adhuc ætate, neque vllis vnquam nouis moribus in peius mutata ſalua & intemerata hætenus viuant. Altera quod in ea ſpeciatiſimè votum voueatur, quo poteſtas omnis eccleſiaſticaſ dignitates ambiendi, aut oblatas amplectendi eripitur. Tertia, quia videbat multas ſuperpetere Societati vias ac rationes, iuuentutem metu Dei, & caltimoniæ præceptis imbuendi, tum apertis literarum gymnalijs, tum pijs ſodalitatibus cõſtitutis. Quarta, quod Societas peculiari ſtudio hæreticos ad Eccleſiæ Catholicae gremium reuocare, & gentiles, Indos, laponios, Americanos ad Chriſtum traducere contendat. Quare ſpe ducebatur ſibi etiam aliquando eam fortunã obuenturam, vt ad ſalutem hominum procurandam in eas oras mitteretur. Hac electione absoluta dedit operam beatus adoleſcens, vt eſſet quam fieri poſſet

*Voationẽ
ſuam diu-
nitus didi-
cit.*

posset certissimus de Dei voluntate. Itaque cum eo fine festo Diuæ Virginis assumptæ die, inusitata diligentia & ingenti feruore precandi sacram synaxin frequentasset, ecce tibi vox clara & manifesta allabatur, quæ ipsum religiosum in Societate I E S V fieri, & illud quam primum suarum confessionum præfidi aperire iuberet. Certior proinde de diuina voluntate factus, plenusque lætitia, eodem illo die patrem suum à confessionibus conuenit, rem, ut gesta erat exponit, & magnopere rogat, cum ijs, qui Societati præsumt agat, ut sibi quantocyus aditum ad Societatem patefaciant. Pater, postquam huius consilij initia progressusque excussit, ad extremum respondit, salutare quidem hoc consilium & diuinitus datum videri, sed nisi Marchio pater annuisset, repræstari non posse. Itaque cum eadem die matri isthoc indicasset, magno illam gaudio affecit. Parens vero re intellecta grauiter commotus, minas ei intentare occepit, factusque demum mitior distinare filij propositum aut dehortationibus contendebat euertere. Tandem vero post multas etiam grauissimorum hominum dissuasiones, irritò euentu adhibitas, cum filium nudato tergo coram crucifixi imagine, nudis item genibus nixum, lachrymantem, atque in se verberibus sæuientem deprehendisset, stupore defixus quasi alienata mente stetit; & ingrediendæ Societatis copiam fecit. Sed cum multis eum adhuc

P 3 mensi

mensibus remoraretur, & cōficiendis negotijs
 Mediolani distineret, titulo fortunisq; Mar-
 chionis renunciantem diuinæ vocationi ob-
 temperare permisit. Vix Aloysius, tot votis
 expetitam à Patre missionem impetrârat, cum
 eius rei fama Castilionem peruasit, tanto cli-
 entum omnium dolore, vt eum multi abun-
 dantibus lachrymis testarentur. Paucis siqui-
 dem illis diebus, quibus antequam inde se mo-
 uere posset, Castilione moratus est, quoribus
 incedebat per oppidum, certatim viri femi-
 neq; eius videndi & honorandi causa fenestras
 omnes vestibulaq; complebant, ac deinde
 tanta significatione amoris ploratum edeba-
 bant, vt & ipse ægrè lachrymas cohiberet.
 Adhæc velut cælestem hominem in cælum
 tollebant, suamq; infelicem sortem lamen-
 tabantur, qui mereri non potuissent, à tam
 sancto principe gubernari. Nonnulli etiam
 quibus faciliores erant ad aulam aditus, plus-
 que apud ipsum poterant, flentes aliquando e-
 um adeunt, hisq; verbis compellant. Do-
 mine Aloysi quid ita nos deseris? nactus es
 prouinciam tam amœnam, clientes tam hu-
 manos, qui te non illo solum amore dili-
 gunt, quem erga suum principem cuique na-
 tura iniecit, sed in te eximia præterea pietate
 feruntur. Tu nobis in amoribus, in te spes
 nostræ sitæ erant: & iam cum maximè exspe-
 ctamus dū rei nostræ publicæ manum admo-
 ueas, à nobis auelleris? His subridens Aloysius
 Ego

Ego vero, inquit, vobis profiteor, velle me mihi è cælo coronam petere. Nimis magni negotij est, hominem ditioe & principatu præditum, æternam salutem consequi. Nemo potest duobus dominis seruire, Mundo & Deo. Mihi certum est salutem meam in tuto locare. Idem & vos studere. Tandem vero abdicatione Marchionatus cõpleta, cum à Parète, ac alijs principibus viris ad prandium expectaretur, deposito seculari, resumptoq; Societatis habitu ingreditur, tanto omniũ stupore, vt lachrymas tenere nemo quisq; potuerit, atq; ipse imprimis Marchio parens toto mensæ tempore frustra reluctatus illachrymârit. Ibi Aloysius ducto ex re præsentis sermone, festiuè, modestè, ac perquam appositè, de periculis diuinæ Maiestatis ledendæ, quib⁹ homines sæculi immeriti cõsiliatũr, deq; cura, quã pro sui quẽq; animi immortalis salute gerere par sit, differere est exorsus, tanta authoritate, cælestiq; spiritus impetu, vt viri illi principes cum multa illum significatione reuerentiæ ac pietatis attenderent. Vespero vero domi vtrumq; parentem submississimè orauit supplex, vt sibi benè precarentur. Postera vero luce Romã iter cepit, & visitata prius eade Lauretana, in domũ Patrũ, Professorũ Societ. Iesu se cõtulit, vbi Patri Claudio Aquaiuẽ Preposito Generali, q in hortũ obuiam illi descēderat, ad genua se submittit, seq; illi filium & subditum tam piè submitteq; pfitetur, vt è terra excitari nõ posset.

Ad extremum feria ſecunda a. d. VII. Kalend.
 Decemb. qui D. Catharinæ Virgini & Marty-
 ri ſacer eſt, cum eſſet annorum 17. lætus ac hi-
 laris ſuis omnibus atque etiam Illuſtriſſimo
 Scipione Gonzaga comitatus, domum tyro-
 num Societatis IESU ingreditur, & virtuti ſue
 iam pridem exercitæ Euangelicæ perfectio-
 nis colophonem adiecit. Itaq; ad religioſæ vi-
 tæ ſtadium admiſſus, ubi alieno ductu mores
 ſuos cõformare cœpit, primum quidem præ-
 ſidum monitu efferueſcentem antea cæ ætatis
 ardorem, quo finem modumq; tranſierat ve-
 lut iniectis frænis temperauit, tum vero per-
 fectionem ſuperioris ætatis tanto interuallo
 præterijt, vt cunctis Religioſis tanquam om-
 nibus numeris abſolutū ſanctitatis exemplar
 ſuo merito proponi poſſit. Ex quo enim re-
 rum ſacrarum vberiori cognitione imbu-
 i cœpit, affluentius quoddam lumen in agendo
 ſequebatur, nullaq; erat eius actio quamuis
 minima, quam non & plurimarum virtutum
 comitatu, & (vt erat eius voluntas diuinę ſem-
 per gemina) vnico Dei gloriæ amplificandæ
 ſtudio, atq; pleno in eum charitatis ardore de-
 coraret. Illud vero obſeruatũ dignum, quod
 cum in principatu natus atq; enutritus, tenera
 item ac debili eſſet valetudine, tamen vix pe-
 dem in Societatis domum intulit, cum ita ad
 communem viuendi modum domesticamq;
 diſciplinam aſſueuit, nihil vt à cæteris differre
 videretur, neq; ſe vnquam à quoquam præſi-
 dum,

*Perfectio
 bonorum
 operum.*

dum, quamvis recenti, præsertim à mutato statu, sæpius id offerretur, aut accipi curatius, aut vlla in re eximium haberi passus est: & domiad munia quamvis abiecta & humilia tam lætus alacerque descendebat, ut illum ad eam diem nunquam alienis ministerijs usum, sed in aliorum seruitijs ætatem contriuisse diceres. Postquam vero primam probationem ingressus est, eos omnes dies quibus secretum egit in diuinis rebus meditandis vel legendis (quanquam, ut erat semper in Deum intentus, nihil propè inter eius lectionem & meditationem intererat) magnopere eius animus acquieuit. Interea cum eius valetudo tentari cœpisset, præsidium iudicio, quibus inter tot aduersa affatim probatus videbatur, citius emittitur. Exacta probatione medico tantisper curandus traditur, donec ex inualetudine confirmetur. Postquam verò in aliorum consuetudinem admissus est, tyrones omnes perinde obseruabat, ac reuerbatur, ac si eius familiæ postremus fuisset: neque diu cunctatus est quin ieiuniorum, flagrorum, ciliciorum, aliorumque edomandi vel corporis vel animi officiorum potestatem sibi fieri postularet. Tum vero habitum, quem sibi de eleganti panno confecerat, & canonicarum precum Breuiarium fronte & inuolucro aurato ornatum cum viliori permutari præfides exorauit. Animum usque eò tranquillum atque ab omni perturbatione liberum habuit, ut omnibus mortalium

*Humilitas.**Humilitas.**Animi tranquillitas.*

caſibus ſuperior, nulla moleſtia quateretur, néue chariſſimi parentis ſui morte quicquam commoueretur. Non eſt prætereunda hoc loco eximia Marchionis parentis ad extremum pœnitentia, quam ipſemet Aloyſij precibus acceptam referre ſolebat. Cum enim articu- lari morbo correptus decumberet, quotidie veſpericorâ crucifixi imagine vnâ cû Ghiſo- nio Aloyſij quondam cubiculario ſeptem de pœnitentia pſalmos & litanias recitabat, ad quas accerſebat etiam cõiugem & liberos, atq; vt reſpõderent imperabat. Inter orãdum vero tanta vi lachrymabatur, tanto cum ſingultu & gemitu, vt manifeſtò eius pœnitèdi ardor ſpe- ctaretur. Ad vltimum crucifixi ſignum com- plexus & pectus tundens indentidem cum la- chrymis ita precabatur. Miſerere Domine, Domine peccau, miſerere mei: Miratus verò inſolentem hanc ſuam flendi prõptitudinem, tandem: Non ignoro, inquit, vnde hæ lachry- mæ fluant: ſunt hi Aloyſij fructus. Aloyſius à Deo Opt. Max. vt hoc ſalutari dolore cor mi- hi ſuffigeret, impetrauit. Ad hæc ſacerdoti om- nes ſuperioris vitę labes accuratè & dolèter Chriſtiano ritu cõfeſſus eſt. Illud vero etiam de Aloyſio in admiratione erat: quod curam de p̄pinquis omnem adeo depoſuerat, vt in- terrogatus quandoque, quot haberet fratres, non prius reſpõdere potuerit, quàm ſecũ ipſe eorum numerum iniſſet. Aliàs percunctanti cuidã patri: moleſtiã me aliquã e neceſſario- rum

*Parenti
ſuo contri-
tionem im-
petrat.*

*Vacat affe-
ctui omni
erga cog-
natos.*

rum recordatione caperet, negavit eorum unquam in mentem venire, nisi cum generatim eos Deo commendare vellet, ac Dei beneficio, usque eo se cogitationes suas in potestate habere, ut non, nisi quod vellet, unquam animo succurreret. Sensus omnes suos tam diligenti custodia sepeferat, ut oculis & auribus preeditus nec videre, nec audire, & corpore in terra positus mente in celis versari videretur. Nunquam dum Religioni vacavit, rem ullam odoriferam, nedum ascito odore imbutam in manus sumsisse visus est, & quoties in valetudinarijs egris ministrabat, cuius copiam saepe sibi fieri postulabat, ad omnium teterrimos applicabat se, situmque illum ac paedorem tam facile ferebat, ut nullum fastidij signum daret. Domabat & tactum inflicto carni verberibus, admotis cilicij, nudo pane & aqua in diurnum saepe victum adhibito, alijsque corpori paenis, cruciatibusque impositis, quae omnia valde frequenter, nisi tamen propter infirmam valetudinem rarius ac vellet, horum ei licentia permittebatur. Neque aliud maiorem ei dolorem afferebat, quam quod suo in hac re animo obsequi non liceret. Quondam etiam cuidam patri confidenter negavit quicquam esse ea supplicia, quae corporis animique insolentiae reprimendae causa modo usurparet ad ea, quae in pristina fortuna sua sponte tulisset, hoc uno se recreari, quod religionem navi similem esse sciret, in qua non minores progressus faciat, quam gubernatoris iussu otiosi sedent, quam

*Custodia
sensuum.*

*Corpus affligit
paenitentis.*

*Aurium
custodia.*

*Oculorum
custodia.*

*Linguae
custodia.*

quam qui in remigando defudent. Ad audien-
di ſenſum quod attinet nunquam ille res no-
uas, aut inutiles narrantibus aures accommo-
davit. Itaq; ſi res ferebat, ſermonem aliò tra-
ducebat; ſi aliquo numero eſſet qui loqueretur,
ſilentio ipſo, habituque oris ſatis oſtendebat
quæ dicerentur, invito ſibi eſſe. Oculis,
cum in ſolutiori etiam illo viuendi genere ſe-
ueriſſimè moderatus ſit, longè etiam illuſtriora
inter Religioſos eius vigilantia exempla edidit.
Tribus enim à ſuſcepto tyrocinio menſibus
(vt alia præteream) cū ad Magiſtrum retuliſſet,
angi ſe religione, quod non voluntate, ſed
fortuitò in aſſidentem coniectis oculis, quid
rerum ageret vidiffet: vereri ſe ne id curioſi-
tatis notam mereretur, quodque magis etiam
mireris, adiunxit, ſibi iã primum, dum in
Societate eſſet, ſcrupulum qui ad oculos
pertineret, incidiffe. Guſtatum funditus per-
didiffe videbatur, adeò nullum cibi ſaporem
percipiebat, neque curæ habebat delicatus an
vilis, benè conditus, an infulſus eſſet. Studio
illi erat, eius quod ſibi propoſitum erat deterrimum
ſumere, & inter edendum nunquã non mente
in res diuinas infixæ eſſe. Nam præterquam
quod lectioni attendebat, meridie ſel quod
Chriſto in potione datũ eſt, veſperi cœnam
illã ſacratiffimã, plenamque myſterijs, qua
poſtremũ diſcipulos ſuos Chriſtus accepit,
animo verſabat. In linguæ cuſtodiã ea
vigilantia incubebat, vt non ſolum eam legem,
quæ

quæ religiosis hominibus certis temporibus
 silentium indicit, ferè supra fidem, observa-
 ret, sed etiã ceteroquin tacendi quam loquen-
 di esset studiosior. Proindeq; ea hora quæ
 proximè à prandio ac cœna remissioni ani-
 morum tribuitur, nunquã non de Deo agere,
 ac sæpenumero institutũ sermonem abrũpere
 solebat, vbi veniebat aliquid in mentem, quã-
 obrem quod erat exorsus reticendum videre-
 tur, & paulisper defixus silentio, nunquã per-
 suaderi sibi sinebat vt eum pertexeret. Vesti-
 um nulla nisi detrita atq; obsoleta illi arride-
 bat, adeo ad sui ipsius salutarẽ despicientiam,
 euulsis omnibus præposteris amoris radicibus,
 & adhibita ad hoc aliquot mensũ de Christi
 ærumnis meditatione ferebatur. Sæpè pote-
 statem sibi fieri postulabat in obsoleta lacerna
 humeris mantica oneratis per vrbem stipem
 mendicandi. Interrogatus ecquid hoc illi pu-
 dori esset aut molestiæ? negavit. Proposito si-
 quidem ante oculos Christi exemplo, & eius
 gratia, immortalisq; præmio, quod meriturus
 sit, satis sibi stimuli esse, ad hæc omnia libenti
 gaudentique animo subeunda. At eundẽ mo-
 dum cum festis diebus in vrbis vicis ac cõpitis,
 Præsidium missu, mendicis ac rusticanis homi-
 nibus, Christianæ doctrinæ elementa trade-
 bat, tanta erat eius in hoc munere hilaritas, at-
 que aduersum omnes amor, vt cũ omnes fru-
 ctum ex eius aspectu caperent, tũ vero grauif-
 simi Antistites fortè rheda præteruecti ipsius
 viden.

*Viliori va-
 stitu gau-
 det.*

*Sæpe stipens
 in publico
 mendicat.*

videndi atq; audiendi studio subsisterent. Vnum erat quod eius mētem grauiore molestia pungebat, quando palam in triclinio vel tyronum exedra de suis delictis reprehendebatur. Non quod notam alieni à virtute hominis reformidaret, sed quod sua sibi vitia per se stomachum mouere diceret. Itaq; non aliud crebrius poscebat, quàm vt publice coargueretur, id q̄ ex vsu sibi imprimis esse fatebatur. Magister tyronum postquam illū adedò omnibus in reb⁹ consideratū videt, volens eius virtutem periclitari, triclinio tergendo, verrendo, & sternendo operam dare iubet, ipsi autem præfecto negotium dat, vt eum identidem catendo & vellicādo assidue exercent: quare ne adduci quidem Aloysius potuit, vt se vel excusaret, vel cur ita faceret rationem redderet. Ad summam à primoribus sui tyrocinijs mensibus tā erat cōpositis suauibusq; moribus, cibi tā parcus, ieiunijs tantopere deditus, corporis animoq; præcipue cum de contemnendo honore agebatur, tā seuerus, p̄pensusq; domitor, legū omnium quamuis de minutis rebus tam sedulò obseruans, tam sui despiciens, tam affabilis omnib⁹, superiorū tam reuerens dictoq; audiens, tam pius aduersus Deum, tanta charitate in eū æstuans, atq; omnibus deniq; virtutis numeris perfectus, vt nō modo omniū tyronum ore, velut quidam e Diuorum gente prædicaretur, sed etiam pro tali in cōgressibus omni obseruātia coleretur, quæq; ille cōtigerat

*Insignis
patientia.*

*Mira Aloy-
sij virtus.*

rat pietatis causa osculis honestarentur. Cæte-
rum erga sacratissimam Eucharistiam eximia
deuotione pollebat: inflammabant enim eius
voluntatem oblectamēta & illecebræ mentis
notabiles, quibus inter capeffenda diuina my-
steria perfūdebatur. Neq; id eius integritatem
animi & exquisitam quam adhibere solebat
præparationē cōsideranti mirū videri debet.
Simul ille ad sacrum epulum accedebat, simul
animum præparabat ad alterum. Ac præter cæ-
tera officia pietatis quibus vacabat, quamlibet
hebdomadem ita particbatur, vt tres primo-
res eius ferias alteram, tertiam & quartam a-
gendis tribus sanctissimæ Trinitatis personis
sigillatim, pro tam eximio communicatæ se-
cum Eucharistiæ beneficio, gratijs consecra-
ret, tres item posteriores, quintam, sextam
& sabbatum ijsdem personis seorsim singulis
orandis impendebat, vt facultatem sibi præ-
starent, ita vt oporteret proximo consequen-
te die Dominico cælestis conuiuij ineundi.
Non rarò quot hebdomadis, stas horis in
sacram ædem se recipiebat, atque ibi augu-
stissimam Eucharistiam adorabat, & preci-
bus Deo offerendis nonnihil temporis tra-
ducebat. Pridie quam eius particeps fieret, id
vnum mysterium in omnibus ipsius sermo-
nibus & congressibus versabatur, in quibus li-
quida quædam voluptas & diuinus ardor, quo
eius animus interea completeretur eminebat.
Id cum nonnullis sacerdotibus gnarum esset,
sabbat-

*Deuotio ero
ga sacram
Euchari-
stiam.*

Sabbato ad colloquium Aloyſij properabant, ac negabant vberiore ſe vnquã pietatis ſenſu quã domino die ſacris operari. Sabbatho item veſpere his cogitationibus imbutus quieti ſe dabat, altera vero luce cū euigilaſſet idem agebat, tum horã ipſam de admirabili, quæ in Euchariftia fit, animi cū Deo coniunctione, cõmentabatur, hac elapſa ædem ſacram rei diuinæ operam daturus petebat, inter quam ſemper immobilis genibus nitebatur. Suſcepta Euchariftia ſeuocabat ſe in angulum, è quo videre illum erat, poſtquam aliquamdiu quaſi alienata à ſenſibus mente oraſſet, ægrè ſe in pedes erigentem, & propè languido gradu è tẽplo efferentem. Lucundo verò diuini amoris motu, ſuauiſſimis quæ cæleſtibus pleno interea pectore fruebatur. Reliquis antemeridianis horis ſancto ſilentio intentus, aut preces recitabat Deo, aut eum tacitus ſpeculabatur, aut piè aliquid à D. Auguſtino vel Bernardo litteris mandatum legebat. Agebat id temporis quarto ab ingreſſu Societatis menſe in domo profeſſorum, vbi ſimul conſidenti operam dare cœpit P. Hieronymus Platus, de quibus diuinis rebus atque interioris animi rationibus cum eo ſermones habere ingreſſus eſt, ea omnia ſigillatim exquiſiuit ab ipſo, quæ ſcriptis dein prodidit, tantamquæ in hoc adolescente innocentiam tantum rerum diuinarum ſcientiæ lumen, tantam plenæ ſanctitatis ſublimitatem comperit, vt eum deinceps velut quendam è Di-

uorum

uorum numero coluerit, & quoties in eius
 mentionem venit, apud omnes ijsdem laudi-
 bus ornârit, & nonnunquam mirum sibi vide-
 ri affirmarit, quod pro tam illustri sanctitate
 multa ac manifesta miracula non ederet. Man-
 sit porro in ea domo diutius Aloysius, quàm
 cæteri tyrones soleant. Prima luce quotidie
 hora piè meditando exacta ad sacrum vestia-
 riū se conferebat, neq; inde nisi postquã quinis
 sensu e sacris propensa admodum pietate, cæ-
 lestique gaudio ministrasset, pedem referebat
 domum. Aedituum, si qua de re monendus,
 aut consulendus esset aperto capite, iunctis an-
 te pectus manibus adibat, coramq; astans, tam
 reuerenter ac submissè alloquebatur, vt vere-
 cundiozem illum faceret. Mádata tùm ipsius,
 tùm sociorum eius, non minus promptè ac-
 curateq; exhauriebat, quàm si à Christo Do-
 mino data essent. Feria quinta maioris hebdo-
 madæ negotium ei dederat aedituus, vt ad ce-
 notaphium Christi ardentes lucernas curaret.
 Ibi cum diu astitisset, nunquam tamen ad aspi-
 cienda ornamenta, apparatusque loci, qui sua
 venustate magnam populi vim contraxerat,
 oculos sustulit, ergo sciscitanti postea socio,
 ecquid ei cenotaphium arrisisset, negauit se
 vidisse. Neq; enim sibi visum esse licere, quan-
 do aliud ab aedituo in mandatis haberet. Ad-
 uersus tyrozem qui cæteris tyronibus præ-
 rat, tantam reuerentiam obseruantiamq; ad-
 hibebat, vt ne Præpositum quidem ipsum Ge-
 neralem

Humilitas.

*Mira erga
superiores
reuerentia.*

Q

neralem maiori colere posset. Prætereunti si quidem assurgebat, caput aperiebat, omne honoris genus habebat, donec ille, qui pro suo pudore tantum dignationis ferre non poterat, Præfidi quereretur, isque Aloysio præciperet, ut modum suo officio statueret, quod & fecit. Huius vero facti rationem dabat, quod non eum cui obediret, sed cuius vicem gereret, spectaret, & iubentis vocem tanquam Dei non hominis vocem interpretaretur, quodque melli sibi esset, cogitare Christum sibi loqui, nonnullamque ei seruiendi occasionem dari. Adijciebat iucundius se ijs, qui inferiorem quam qui supremam potestatem gererent parere, neque id tam humilitatis studio, quam quadam, ut ipse appellabat superbia. Etenim si humano iudicio res pèdatur, ægrè quidem hominem, ut in hominis, præsertim si neque genere neque naturæ fortunæque dotibus par sit, potestatem sponte veniat, adductum iri. At vero Deo, aut quod idem est, homini vicem Dei fungenti semet subijcere, rem esse longè gloriosissimam, id vero tantò luculentius eminere, quò minus in eo humanus sensus dominetur, paucioraque sint in eo qui imperat ornamenta, quæ hominum animos ad se còvertere & rapere possint. Valebat plurimum ad aliorum animos accendèdos, cernere quàm parato patientique animo animaduersiones sustineret, quanta alacritate quicquid grauius de se, nullo licet suo vel culpæ vel negligentia (quæ duo aut nunquam aut

cer-

Patientia.

certè perrarò in eo reperiabantur) merito statutū esset, persolueret. Quinimò sepe numero euenit, vt quod alij deliquerant ipse per errorem in simulatus, libens nihilq; pro se causatus, perinde ac si culpam sustineret plecteretur. at non diu latebat, ijs qui in culpa erant, cum illum puniri viderent, certatim sui abijciendi studio, de contracta noxa profitentibus. Reliquo die solebat quēpiam Patrum ad carceres aut valetudinaria, quo eius domus Sacerdotibus pœnitentiæ administris mos est itare quot hebdomadis sæpius, comitari, atq; interea dum ille vinctis aut ægris confitentibus sui copiam facit, ipse cæteros de Christianæ fidei capitibus, aut ratione obeundæ pœnitentiæ erudire. Domi vero in obeundis

*Humilitas.**Obedientia.*

Q 2 omni

omnibus exempli, ut in omnium, qui in ea domo erant, sinu habitaret, atque adolescens Sanctus audiret. Reuersus post bimestre spacium ad domum tyronum mirabili innocentia vitæ emicuit; ad eum ut ille ipse, qui suas res omnes obseruare, ac non solum actiones, sed cogitationes etiam suas excutere diligentissime solebat, nihil in se reprehensione dignum inueniret. Eamque ob rem tyronum magistro scrupulum, qui se exerceret, eximendum proposuit, cum narraret, se quamuis omnem diligentiam in explorando penitus animo suo confumeret, nihil tamen in eo aduertere posse, quod vel inter venialia peccata reponendum esset. Id verò esse, quod grauiter maceretur; vereri enim ne ex eo id existat, quod parum se noñit, atque ad eum ne interiores illæ tenebræ menti suæ sint offusæ, quas sæpè audisset grande ei periculum creare. Atque ex hoc quanta fuerit mentis eius puritas, facile colligi licet. Manuit porro illa ex compluribus animi dotibus, quarum vna est, quod à primâ pueritia in edomandis affectibus animi studium diuturnum posuerat, comparatoque inde habitu eodem euaserat, ut neque perturbari animus, neque villo rerum mortalium sensu vel primis cupiditatum motibus concitari videretur, ac proinde ne indicium quidem vllum animi inconsulta ratione, ira aut impatientia aut alia quavis ægritudine agitati, quoad in religione versatus est obseruari à quoquam potuerit. Quæ vacui-

*Mira vita
innocentia.*

*Cupiditate
& omni in
ordinato
affectu vacu-
at.*

vacuitas ab insolenti omni affectu, tanto plus
habet admirabilitatis, quod minime ex hebe-
ti natura proficisceretur, quippe cum, præter-
quam quod adolescentia & multo sanguine
calidus, etiam sagaci & supra ætatis captum
perspicaci esset ingenio. Sed nimirum præci-
pua Dei gratiæ & habitibus excellentium vir-
tutum accepta ferenda est, ad quos illum per-
petua meditatio, exercitatioque frænandi sui
perduxerat. Accedebat quod in agendo non
affectum, qui sæpè ultra rationis fines homi-
nem agit præcipitem, sed lucè provisionemq;
mentis ducem sequebatur. Neque vero in so-
ciorum congressibus ac circulis vnquam cu-
pitudine vincendi ad inanes pugnas verborum
descendebat, sed animi sui sensu ingenuè pate-
facto, si erat qui contradiceret non repugna-
bat, nisi quid interdum, vt patrocinaretur ve-
ritati, blando sermone sedatoq; animo simpli-
citer respondendum videretur, quod si alter
pertenderet, quasi de re nihil ad se pertinente
conticescebat. Adhæc desiderium omne non
modo indifferens, sed, quod maius est, bonum
etiam ac sanctum, quod modò vel tantillū pa-
catum quietumq; animi statum turbare, & su-
peruacuas sollicitudines accersere posset, om-
ni studio eiiciebat, quamobrem mens illi per-
petua tranquillitate quæ diuturno vsu quo-
dammodo iam in naturam venerat, fruebatur.
Eodem vel maximè conferebat, quod Deum
non modo sibi ante mentis oculos inter actio-

nes omnes assiduò ponebat, cuius gratia nihil fuscipiebat, quod non omni industria elaboraret; verum etiam quod ei perpetuo orationis vſu confociatus erat. In qua oratione tantum studij collocabat, quasi in ea spes omnis sita esset perfectæ sanctitatis parandæ. Negabat fieri posse, vt qui precandi suiſque colligendi minus studiosus sit, plena vnquam & diuturna de seipſo victoria vtatur, aut ad excellentiorem virtutis & sapientiæ gradum aspi- ret, id quod experientia ipsa satis ostendit. Ergo illam quorundam religiosorum ani- mi impotentiam, illos turbidos concita- tosſque motus, illud fastidium, neglectæ me- ditationis sacræ, orationisſque consuetudini ferebat acceptum. Hanc ille compendiaria- am & proximam ad perfectam virtutem viam esse dicebat, idq; omnibus persuasissimum cu- piebat esse, neque enim dubitabât quin eius suauitate degultata, nemo sit futurus, qui ab ea se diuelli patiatur. Illi igitur diuino ex- ercicio adedò toto animo, contra ac quorun- dam consuetudo est, se dederat, vt omnes ipsius deliciæ eo tempore quo comprecand- um aut meditandum erat contineri viderentur. Atque ex ijs quæ longo vſu in seipſo compererat hausit præclarissima quædam ritè meditandi præcepta. Itaque P. Robertus Bellarminus, qui nunc est in numero Pur- puratorum Patrum, cum in collegio Roma- no capita meditationum compluribus expli- caret,

*Meditatio
magnum
perfectio-
nis vita
praesidium.*

*Meditatio
ni valdè
addictus
fuit.*

caret, præclaro aliquo rectè meditandi documento tradito adiungere solebat. Hoc se ab Aloysio nostro didicisse. Præparabat animum per diligentem, lectis quartam horæ partem minimum dimidiatam, certis, de quibus postridie commentaretur, locis. Vbi diluxerat, dabat operam, ut aliquanto antè ad meditandum accinctus esset, quàm eius ordiendæ signum daretur, quo tempore collectum animum ad tranquillitatem componere, & cura appetitioneque omni alia soluerenitebatur. Neque enim fieri posse aiebat, quin mens alias res agat, Dei que imaginem, cui se contemplando quam simillimam esse studere debet, recuset exprimere, dum interea sollicitudine, vel amore vel cupiditate cuiusquam alterius rei teneatur. Dato orandi signo quanta maxima poterat reuerentia ante suum oratorium procidebat in genua, tantaque industria in mente, ne quam in aliam curam dilaberetur, arcenda aduigilabat, ut huius gratia ne spuendi quidem necessitati parere sustineret. Totum se dabat cogitationi eorum quæ ad meditandum erant proposita, & confluenta, vehementi contentione mentis, ad superiora vitali spiritu ac sanguine, ima membra tanta debilitas & frigus occupabat, ut finita oratione, pedibus nequireret consistere. Accidebat etiam non raro, ut postquam ab ea surrexerat, alienata aliquandiu à sensibus mente, ne locum quidem in

*Mentem
inter oran-
dum semper
collectam
habet.*

Q 4 quo

*Nimius est
ad lachry
mas.*

quo constiterat, agnosceret, quod tum præcipuè usu veniebat, cum illa Deo attributa elo-
gia, bonitatem, prouidētiam, amorem aduer-
sus homines, eorumq; immensitatem cōtem-
plabatur. Inter precandum tantam habebat la-
chrymarum facultatem, ac tam largè eas fun-
ditabat, vt necesse fuerit Præsides, metu ne ex
hac copia caput atque oculi detrimentum ca-
perent, aliquam eas inhibendi viam inire, ve-
rum nullo vnquam remedio profectum est.
Admirabilius vero est, cuius tum alij eius cō-
fessionum arbitri, tum Bellarminus Cardina-
lis est testis, quod ab instituta oratione nun-
quam ferè eius animus aberrare sit solitus;
quod quam sit eximium Dei munus, facilè
quilibet ex eo, quod ipse inter orandum ex-
peritur, assequetur. Lege sancitum est, vt qui-
uis de Societate, cum ineunte tyrocinijs tem-
pore, tum reliqua ætate, sexto quoque mense
non delicta modo, sed dona etiam, gratiã, vir-
tutes haustas diuinitus, omnia deniq; consci-
entiæ arcana Præsidi suo patefaciat: nimirum
vt ille, cuius est cæteros consilijs suis governa-
nare, de omnibus edoctus, paternum in mo-
dum, finem & modum transeuntes refrænet,
incautos fraudibus, quarum in arctiore vita
frequens occasio est, liberet, omnibus deniq;
fidei suæ creditis, ad progressiones, in perfe-
cta viuendi ratione faciendas, viam muniat.
Hoc verò est, vnde complures Beati Aloysij
virtutes patuerunt, studio siquidem parendi
legi,

legi, atque ex Maiorum præscripto dirigendi sui, mirifico candore & synceritate Superioribus suis, & melioris vitæ parentibus, quid in suo pectore ageretur à Deo detegebat. Cum ergo quondam Rectori interiori animi sui notam patefaceret, percunctanti, ecquid inter orandum, cogitatione interdum ad alias res abstraheretur, respondit ingenuè: Si cogitationes omnes alienæ, quæ suam sex illis mensibus vnquam precantis, meditantis, in conscientiam inquirentis, mentem remorata essent, in vnum cogerentur, eam omnem morâ, spatium, quo salutatio angelica recitari posset, non æquaturam. In orationibus quæ pronuntiationem desiderant, maior ei difficultas erat, non quidem quod inter eas quicquam aliud tractaret animo, sed quod minus expedite psalmodum aut aliorum quæ recitabat sententiam assequeretur. Itaque sibi tunc euenire aiebat, quod homini pro obseratis foribus stanti, qui neq; ingredi possit, neq; alio digredi velit. Cæteroquin, in hoc etiam precandi genere, vehementi rerum cælestium sensu, ac voluptate affluebat: præcipuè in legendis psalmis, è quibus pios & interdum adeo incitatos animi affectus induebat, vt ægrè & vi nonnulla verba proferret. Quod ad meditationis materiam, in consideratione suppliciorum ac mortis Christi D.N. plurimum acquiescebat, diuinasque ex ea iucunditates capiebat. Eiusdemque memoriam quotidie sub meridiem

Mira animi inter precandum collectio.

Q 5 breui

breui antiphona mirifico pietatis sensu refri-
cabat. Sanctos Angelos, ac præcipuè tutela-
rem suam, singulari quadam obseruantia co-
lebat, & iucundè speculabatur. Cui præter cæ-
tera argumento est præclara ab ipso de ange-
lis conscripta meditatio, quam P. Vincentius
Brunus in alteram partem suarum meditatio-
num retulit. Denique verissimè mihi videor
confirmare posse, vitam eius religiosam per-
petuam quandam orationem fuisse, siquidem
tot iam annorum orandi, mentemq; à sensu-
bus abducendi vsu, eiusmodi erat habitum
consecutus, vt vbi vbi esset, quicquid rerum
gereret, animus illi potius in ijs esset, quæ mē-
te tantum, quàm quæ etiam sensu vsurpantur.
Quid quod in eum iam statum deuenerat, vt
vix ipsis sensibus, vt oculis ad videndum, au-
ribus ad audiendum vteretur: adeò se totum
ab illis ad interiora cōuerterat: in his solis ac-
quiescebat, hæc in oblectamentis habebat, ab
his, si quæ illum cuiuslibet vtilitatis ratio di-
straxisset, omnibus licet quæ res posceret ten-
tatis, tamen parem animo molestiam capie-
bat, atq; si aliquod ei membrum luxatum es-
set. Quã obrem nihil erat ei procliuius, quam
totum diem inter medias etiam corporis oc-
cupationes Deo cogitatione deuinctum esse,
animum collectum atq; hoc agentem retine-
re; nihil difficilius quàm eundè dissipare. Cer-
tè quondam fastus ipse est, quantam alijs diffi-
cultatem, vt ipsi affirmant, habere videatur
men-

*Cogitatio-
nem à Deo
agrè potest
dinellere.*

mentem in Deo defigere, haud minorem ſibi eſſe in auocanda. Quamdiu enim ſibi ipſi imperare conabatur ne de Deo cogitaret, vehementi vi conflictabatur, qua dimicatione atq; impetu maiorē valetudinis iacturā quam ipſa cōtinua Dei cōſideratione faciebat. Interdiu, ne diſtricto quidem maximis occupationibꝰ, Deus illabi, & cor vberrimis delectationibus perfundere abſtinebat, neq; ſanè breuibꝰ, ſed quæ interdū amplius horam tenebant. Quæ quidem ita complebant animum, vt in corpus redundantes, cęleſti quodam illud ardore ſuccenderent, quem ſatis ipſo vultus rubore prodebat. Nōnunquam vero cor illi ea flāma correptum, tam crebro & cōcitato motu palpita- bat, vt exſilire velle diceres. Hæc tot interna gaudia, quibus eius mens paſcebatur, adeo omnē corporis curā exemerāt, vt magis ac magis indies debilitaretur, & capitis dolor ingraueſceret. Cū ergo Preſides, qꝰ eū regebāt, animadu- uerterent fieri nō poſſe, vt in tanta cōtentione animi diu viueret, præſertim valetudine iā pridē voluntarijs afflictionibꝰ pturbata, omnis ei ieiunij, abſtinētię, flagelli, cęterarūq; ſcueriorū pœnarū vſu interdixerūt; deinde ſomni tēpus ꝑduxerunt, orationis contraxerunt, adempta primum dimidiata, ac poſtmodū tota etiā hora, vetita inſuper frequenti breuium precum, quibus negotia diſpungere mos eſt, conſuetudine, ac deniq; denunciato, quo minus tēporis precando cōſumeret, hoc ꝑꝑius ad maiorum

voluntatem accessurum. Adhæc quò quam
 lógissimè abesset a meditationibus animi, va-
 rijs eum manuum operibus distingere studue-
 runt, ac deniq; crebris monitis auctores esse,
 vt quo sanitatis tuendæ causa diligentius sibi
 temperaret, hoc magis se è Dei gloria facere
 crederet. Neq; verò magni negotij fuit, eum
 qui multò obedientissimus erat, in hanc men-
 tē impellere, ac pro arbitrio fingere. Id vnum
 tamen illum pungebat, quod nō satis videbat
 quinam superiorum imperium facere posset.
 Si quidem etsi laborabat, vt mentem suam de
 rerum diuinarum cogitatione deflecteret, fur-
 tim tamen atq; ex improviso in eam redibat
 atq; resorbatur. Quondā ergo animi anxius,
 quod Superiorum voluntati obsequi nō pos-
 set, Sacerdoti, quocum illi interior vsus erat,
 cōfidenter: Equidem, inquit, quid agā nescio:
 vetat me P. Rector orationi vacare, ne cōten-
 tione mentis caput lædam, at ego grauius fati-
 gor ac torqueor, dum à Dei cogitatione ani-
 mum seuocare studeo; quam si assidud in eam
 coner intendere, quod quidem vsu quodam-
 modo in naturam transijt, neq; iam labor sed
 requies & solatium est. Enitar tamen vt
 quod mihi imperatur quàm optimè licebit
 perficiam. Vbi sibi omne orationis genus in-
 terdictum vidit, eius loco creberrime in tem-
 pli Odeum sanctissimæ Eucharistiæ adoran-
 dæ causa ascendebat. Ibi simul acciderat in ge-
 nuâ, confestim surgere, ac ne qua cogitatione
 à sen-

à sensibus abriperetur in Deū, distinereturue,
inde se curriculo proripere. Verum hac dili-
gentia parum proficiebat. Quò enim obedi-
endi amore magis insistebat fugere, hoc Deus
illum acrius consequi, suiq; copiam illi face-
re, & pectus illustrationibus, delicijsq; celesti-
bus totum permulcere, quas ille sentiens, ne
superiorum mandata frangeret, recusabat sci-
licet, submissoq; animo Deum alloquens: Re-
cede à me Domine, aiebat, recede à me. Non
mediocris item illi negotij erat, sensus corpo-
ris ad sua munera fungenda conuertere. Simul
enim mens eius in Deum rapiebatur, neque o-
culis neque auribus competeat. Hac ille fan-
tasmata excelsitateque virtutis vsque ad exe-
untem Octobrem Anni 1586. in domo tyro-
num summa cum admiratione Præsidium, &
singulari fructu progressionequè æqualium,
qui vt eius verbis meliores quotidie fierent, &
exemplis, certatim eius consuetudinem appe-
tebant, effloruit. Dehinc Neapolim vnà cum
P. Ioanne Baptista Piscatore insignis sanctita-
tis viro, suæq; vitæ religiosæ magistro recupe-
randæ sanitatis ergo mittitur, quo cum iter o-
mne recitandis canonicis precibus, longisque
de diuinis rebus colloctionibus consumsit,
in ijs multa ex eo sciscitabatur, ac præceptis pie
viuendi, præclarisq; sententijs, quas ex eo eli-
ciebat, quam plurimis pectus suum imbui stu-
debat: atque inde tantum sapientiæ hausit, vt
peracto itinere comitibus confirmârit, plus
se

se paucis diebus familiariter agendo longosq;
sermone cum Patre serendo, eiusq; facta om-
nia ac morem cum seculo deditis hominibus
versandi obseruando, quàm multos menses in
tyronū domo desidēdo profecisse. Peracto il-
lic semianno cum nihilo secundiore vteretur
valetudine, Romam magno vniuersę iuuentu-
eis Collegij Romani gaudio reuocatur, vbi re-
sumptis, quæ pridē triuerat philosophicis stu-
dijs, breui moderatorum suffragijs ad publicè
de more, propositis thesibus disputandū aptis-
simus iudicatus est. At ille cum sui deprimen-
di causa de industria imperitè respondere co-
gitasset, communicato cum P. Mutio de An-
gelis consilio, ne id faceret, allatis rationibus
persuasus est. Doctorum vero quidam eius
theses oppugnaturus, cum nescio quid de A-
loysij laudibus, genere, ac natalibus præfare-
tur, adeo eius laudationem humillimus ado-
lescens erubuit, vt quotquot aderant non ig-
nari, quam ab illa abhorreret, ipsius miseri-
cordiam caperent. Exactis philosophię studijs
ad Theologiam proximè traductus, inque ea
doctissimis Magistris vsus est. Hos ille impen-
se reuerabatur: de his nunquam non magnifi-
cè loquebatur, nunquam cum illis opinione
sententiãq; dissensit, nunq̃ breuitatem vel pro-
lixitatem de quęstionibus differendi aut quid
aliud eiusdem generis notauit. In vnus D.
Thomę Aquinatis docendi ordine, perspicui-
tate, & doctrina ab errorum periculis semota
acqui-

*Ad laudes
sua erube-
scit.*

5

acquiescebat. Cum ingenij magnitudine, quantū per valetudinem & Præſidium voluntatem licebat in ſtudijs induſtriam ſociabat. Non prius ſtudia aggrediebatur, quam deſixis humigenibus Deum adueneratus eſſet. Cum domi, tum in ludo, quoties à ſcholarum accenſo, quem Bidellum dicunt, id negotij dabatur, vel contra alios argumentabatur, vel ijs respondebat, atq; ad hæc eadem, ſi cui cætorum minus commodum eſſet, ad illius arbitrium operam ſuam profitebatur. Diſputabat acriter, ſed modèſtè. neminem aſperiore verbo figere: nō ſtomachari, nō clamorè tollere: non interpellare respondentem, ſed ſpatium ſententiæ ſuæ planius declarandæ concedere. Dubitatione, & obſcuritate quæſtionis ſublata, ingenuè ſanè aſſentiebatur, ſinemq; certandi faciebat. Antequam gymnaſij intrandi ſignum daretur, atq; item indidem domū reuerſus, cū ante tūm poſt meridiem, ædem ſacram celebrabat quotidie, ſanctiſſimæ Eucharistiæ adorandę. Inter eundem redeundumq; finitis ſcholis, tam erat modèſtis compoſitiſq; moribus, vt externos etiam ſtudioſos literarum in impluio gymnaſij ad ſui aſpectum reſtantes, ſtudio pietatis inflammaret. Quid? quod etiam grauiſſimi Sacerdotes eo conſpecto ſui admonerentur officij, itaque coram eo grauitatem quandam videbantur aſſumere, neque temerè cuiquam illo arbitro vllum verbum licentius excidebat, nedum leuiter
face-

facere auderet. Anno 1587. ipſa die S. Cathari-
 næ Paupertatem, Caſtitem & obedientiam
 de more Deo vouit, atq; interea vberiore gau-
 dio geſtiebat, cum ſe iam reuera Religioſum,
 atque arctioribus Deo vinculis aſtrictum eſſe
 conſpiceret. Poſtquam dein anno ſubſequen-
 te prima tonſura & quatuor minoribus ordi-
 nibus initiatus fuit, cœpit propenſiore cura
 omnibus illis virtutibus inſiſtere, quæ à cleri-
 co religioſo poſtulari & exſpectari poſſint.
 Inprimis enim Humilitate, quæ fundamen-
 tum Religioſæ, perfectæq; ſanctitatis, & om-
 nium virtutum cuſtos eſt, uſq; eò excelluit, ut
 eam in tanta donorum ornamentorumq; cæ-
 leſtium affluentia ſartam rectam conſeruârit,
 neq; vnquam eorum gratia in ſuperbiam ſite-
 latus, neque vero in alia virtute vlla plus po-
 nebat ſtudij. Seipſum humillimo loco duce-
 bat, eumq; animi ſenſum & verbis declarabat
 & factis. Nihil vnquam egit aut dixit, quod vel
 longo interuallo ad ſuam laudem pertineret.
 Laudem vero omnem ſuæq; familiæ cõmen-
 dationem ita abhorrebat, ut vel ad ſolam ſu-
 ſpicionem ſuæ laudis in morem teneræ virgi-
 nis erubereſceret. Hinc cum in triclinio pru-
 denter ſane & accommodate ad pietatem de
 B. Virginis purificatione verba feciſſet, eiq; ue-
 merita laus tribueretur ab omnibus, coramq;
 in os à P. Hieronymo Plato laudaretur, tanto
 rubore ſuffuſus eſt, tantamq; animo moleſti-
 am cœpit, qua ſe eas laudes ut alienas reſugere
 ſigni-

Humilitas.

*Laudatus
erubescit.*

significauit, vt omnium animos magnopere delectaret. Itaq; præter vnum dolorem, quem è laude, aut honore sibi tributo capiebat cæteras omnes affectiones ex animo stirpitus euulsisse videbatur. Domi forisq; decedere omnibus: Socijs rem domesticam curantibus, quibuscum foras mittebatur, (in quibus nõ semel cocus collegij fuit) priores deferre: abnuentibus, tot huius suæ petitionis causas dare, vt illi ne eius animum contristarent, nõ possent non morem gerere. Optabat in super absolutis Theologiæ studijs infimæ classis pueris grammaticæ rudimenta tradere, tum quod locum sibi dari cupiebat, teneram illam ætatulam virtutis pietatisq; Christianæ præceptis informandi: tum quod illum ad vilia descendere, nihilq; habere præ cæteris eximiũ plurimum delectaret: eamq; prouinciam sæpius, & diuersis rationibus prensauit. Non rarò in obsoleta lacerna sportam aut manticam gerens lætitiaque exultans stipem per urbem mendicabat. Domi verò nullum erat tam vile & abiectum officium, cuius non ille maiori quàm homines ambitiosi dignitatis, honorumque studio flagraret. Feria secunda ac tertia cuiusq; hebdomadis, solenne illi erat, in culina ministrare, erat vero ei negotium lances è mensa sublatas tergere, ac ciborum reliquias pauperum necessitati subleuandæ colligere, easq; impetrata licentia, sportis impositas pauperibus ad collegij fores operientibus perferre. Profesto

R

item

item quoque die aliud quid contempti operis
 factitabat, cubiculum; aut alia sibi designata
 loca euerrere, aut araneorum operas arundi-
 ne, aut alia pertica in aulis conclauibusq; com-
 munitibus tergere. Ad hoc fuit illi complures
 annos opera lucernas in ambulacris mundare,
 aut indito elychnio concinnare, tantaque
 id animi voluptate faciebat, ut eam celare
 non posset. Accedebat ad hunc tam demissa
 humilitatis amorem, perfectæ Obedientiæ
 studium, de quo illud commemorare sit sa-
 tis, conscius sibi fuisse Aloysium, non modo
 se nunquam à voluntate maiorum discrepasse,
 aut eorum imperium minuisse, sed ne cupiditate
 quidem vicia, aut inclinatione, ne ea qui-
 dem quæ primoribus animi motibus fit, ad id
 vel leuiter incubuisse: nisi fortè cum eorum
 iussu à suis pietatis officijs distrahebatur, quæ-
 quam ne tunc quidem ferè nisi per arduum com-
 mouebatur, & eum ipsum motum, qui existeret
 bat, incredibili diligentia ac celeritate com-
 ponebat. Ita fiebat, ut non voluntas eius mo-
 do, sed mens etiam atque iudicium cum super-
 ioris sensu congrueret. Paupertatis vero reli-
 giosè adeo studiosus fuit, ut in hac magis quam
 opulenti homines in copiarum affluentia de-
 lectaretur & acquiesceret. Si enim in pristina
 fortunæ licentia amore paupertatis, humilis
 illi vestitus cordi fuit, quid non in Societate
 egerit, quam propriam sanctæ paupertatis do-
 mum nominare est solitus? Itaq; id omne semper

*Obedien-
 tia.*

*Paupertatis
 studiū.*

per abhorruit, ex quo speciem vllā quicquam sibi priuatim quasi proprium vindicantis habere videri posset. Nunquam nisi ex cōmuni copia indutus, amictusq; est: nūquam librū in vfu habuit quem secum deferre liceret, nō horologiū, non scalpellorū, aut alius generis thecam. Eorum vero quæ ad pietatem sunt cōparata neq; alijs largiēdi causa quicquā seruabat ipse, neq; alios sibi largiri valdè lætabatur. nūquam vllā reliquiarum thecam vllius generis penes se esse passus est, non coronam precatoriam è materia pretiosa aut eleganti, nō priuatam vllam picturam aut tabellam, præter duas chartaceas D. Catharinæ & S. Thomæ Aquinatis imagines, quas approbātibus superioribus aliorum precibus fatigatus ac propè compulsus dono acceperat. Quid q̄ ne in Breuiario quidem, neq; in libello officij Beatissimæ Virginis Matris, quod in Collegio in vfu habuit, vnquā sustinuit vel tantilla imagine, tanquam nota, vt multis est mos, preces distinguere. Quoniam vero nō deerant, qui pro sua in eum pietate varia ad Dei cultū facta munuscula non modo offerrent, sed etiam vltro petita à Superioribus licentia, vt acciperet propè vim intentarent, si quidem liceret ea recusabat, sin, eorū pace facere nō poterat, quin admitteret, ad Superiorem ea continuo deferere, aut certè facta ab eo potestate, cum primum occasionem erat nactus, alijs donabat. Delitiæ eius orant nihil penitus ex hoc mundo possidere,

R a nihil

nihil desiderare, atque ab omni re mortali distractum esse. Immenſum quantum illum viliora omnia delectabant, nullaꝫ non in re, quæ ei obtigisset ad deterrimum quodq; oculum adijciebat. Noſtram vero illam legem, qua præcipitur ac iubetur, vt quilibet ſibi perſuadeat, quo ſeipſum magis vincere, magiſque in virtute proficere condiſcat, eorum quæ domi ſunt viliffimum quodq; ſibi tributum iri, ita interpretari ſolebat, vt vellet certò nos cum animis ſtatuere ita fore, atq; ita fieri par eſſe. Ad hoc non ſemel Sacerdoti apud quem conſcientiam expiare eſt ſolitus, narrauit in beneficij ac meriti numero ponere, quod ita voluntas Dei ſæpè tulerit, vt in partitione rerum quæ ſingulis vtendæ tribuuntur, deterrimæ ſibi obuenerent, id ille pro flagranti ſuo paupertatis amore, præcipuo Dei in ſe fauori acceptum ferebat. Nam in religione tanta verecundia ſe tractabat, quaſi è pannis & mendicitatis ſordibus ſe ſublatus, & maiorum miſericordia domo acceptum ex animo ſentiret. Itaq; quicquid in eum conferebatur, ab egregia charitate proſectum eſſe iudicabat. De eius caſtitate non eſt quod aliud commemorem, niſi præſtantiſſimum illum Virginitatis quæ corporis, quæ mentis theſaurum, tã excellenti atq; eximio nitore, qualem ſuprà commemorauimus, ſemper illibatum cuſtodiffe. In ſermone atq; congreſſionibus nihil eo veri ſincerique amantiſ, nihil ſimplicius, nihil magis ingenuum

Caſtitas.

num fieri poterat, ergo nemo erat qui de eo quod ille, aut affirmasset aut negasset, posset dubitare, aberat enim ab omni amphibologia aut simulationis fuce. Solebat enim asserere artificijs, dolis, simulationibus, fallacijs, ambiguitate, siue dictorum seu factorum eripi huius seculi fortunæ deditis hominibus mutuatam inter ipsos societatem, in Religione verò esse præsentia venena Religiosæ simplicitatis, certas iuuentutis pestes, quibus cum spiritu quo Religiosum præditum esse oporteat, convenire vix vnquam possit. Quâ de illâ dormitrice corporis, cupiditatumq; refrænatrice, quam mortificationem appellamus, erat tam cupidus malè habendi corporis, tantoq; longius quam vires ferrent ab eo se studio proe-
hi patiebatur, vt nisi Moderatores frænum ei iniicissent, aliquot sibi de vita annos dempturus breui fuisse videretur. Nonnullis igitur mirâtib; quod toties superiores de afflictan-
do seipso nihil considerata sua inualetudine obtunderet, præclarè respondit; vereri se vehementer ne intermisso harum animaduersionum vsu, natura diu in virtutis consuetudine retineri nō posset, sed in pristinum statum relapsa habitum patientiæ tot annorum laboribus partum repente perderet. Erat & hoc eius dictum, esse se ferrum incuruum, atq; ad religionem venisse, vt voluntarijs pœnis atq; supplicijs perinde ac malleis corrigeretur. Dicitatibus verò perfectionem sanctitatis in in-

Mortificationis studium.

teriore animi virtute consistere, & voluntati potius vim adhibendam esse, quam corpori, respondebat: Hæc oportet facere & illa non omittere. Eamq; ob rem nullū à B. P. Ignatio, vigiliarum, ieiuniorum, verberationum, orationum aliarumque pœnarum modum poni, quod Professos, aliosq; in stabili aliquo Societatis gradu collocatos, tãto earum, quoad eius fieri posset desiderio duci autumaret, vt fræno potius quàm calcaribus indigeret. Si quam illi corporis castigationem superior interdiceret, eius fructus iacturam, alio aliquo pietatis officio, vt legendo caput è libello de Imitatione Christi, adeūdo templum ad diuinam Eucharistiam veneradam, alioue simili compensabat. Ad perturbationes animi coercendas haud sanè magna diligetia opus erat, quippe quas iam pridem ita sibi subiunxerat, vt ijs carere videretur. Studium in primis ponebat, in excutiendis omnibus animi motibus, ac si quid se deliquisse cognosceret, non nimia tristitia contrahebat animum, sed semet ad Dei pedes abiiciens, seq; confessione expiatorum decernens aiebat, En, mi Domine, quam fragilis sum & miserabilis? quam proclivis ad lapsum? Ignosce mihi Domine, & gratiam concede, ne idem peccatum iterum peccem, atque hoc facto securam mentem gerebat. Eius omnis sollicitudo in suarum cogitationum, ac desideriorum fonte & capite inuestigando tantisper versabatur, dum reperisset, culpamne a-

liq.

liquam sustineret, nec ne, nimirum ut eam sacerdoti posset exponere: re vero comperta, curam omnem deponebat. In confessionibus perspicuus erat, brevis, minimè anxius, atque ut P. Robertus Bellarminus, qui confitenti operam dabat, testatus est, propter lucem diuinitus affusam, mentisq; acumen intimos animi sui recessus ita perspiciebat, ut perinde posset explicare quem ad finem cogitatio aut desiderium aut actio aliqua prouecta esset, tamque enucleatè ac distinctè, ac si oculis ipsis omnia contueretur. Amabat admodum in superiorum confesso palam obiurgari, eaque gratia præsidibus sua ipse delicta vltro notabat in scheda, verum postremis temporibus, cum pro vituperatione laudem sibi tribui intelligeret, ab ijs, qui nullam in ijs culpam reperiabant, quæ sibi ipsi vitio vertebat, animum induxit tandem, huius generis reprehensiones non amplius postulare, cum diceret eas damno sibi potius esse quam lucro. Exercitia spiritualia B. Patris Ignatij non solum propterea maximi estimabat, quod ad hominum mentes à peccati turpitudine ad honestæ vitæ amorem traducendas, verum etiam quod ad suscitandos in religiosorum animis pietatis, diuiniq; spiritus sopitos igniculos aptissimum, efficacissimumq; instrumentum suppedirent. Igitur quotannis quo tempore de more, diutius à scholis feriato licebat esse, quo illis vacare posset, veniam orabat aliquot dierum spatium secedendi.

Amor Dei.

Dei tanto amore ardebat, vt nullo non tempore ac loco, quoties eius mentio fieret, nõ ita inflammaretur, vt in ipso etiam vultu signa quædam emicarent. Præstitit & singulari in cæteros mortales caritate. Ea permotus crebro ad valetudinaria ægris seruitum eundi facultatem quærebat. Eo verò cum venisset ægrorum lectos componere, cibũ ijs ministrare, pedes lauare, pauimentum verrere, ad patientiam, criminumque sacram confessionem singulos hortari, Intra domesticos verò Religionis parietes, ad egros quotidie visendi perpetuam licentiam impetrarat. Ergo in hoc officio assiduitate & diligentia omnibus antecedere, nullo delectu omnes adire, solari, & si quando ob capitis dolores maiorum iussu vacaret à studijs, valetudinarijs nauare operam, cultros ac cochlearia eluere, mensam sternere, alia deniq; ægris, aut ex egritudine cõualescentibus ministeria præstare. Neq; verò, quo erat zelo salutis omnium vehementer incensus, promptius corporum curam sustinebat quàm mentium. Itaq; si per suos Præsides licuisset, pro eo ac tum in seculi libertate, tum in Religione ardentibus votis semper experituerat, ad conciliandos Christo Ethnicos in vltimas Indiæ oras nauigasset. Interea ipse haud segniter, atq; vt erat admirabili prudentia imbutus diuinitus, multiplici arte eorum qui iisdem secum religiosæ vitæ rationibus ac necessitudine connexi essent, progressiones in sanctioris

ris

ris instituti studijs adiuuabat. Nam cum in eius vita, quæ ab omni reprehensione aberat, pulcherrimum illis exemplum esset propositum, insuper ipse Rectorem consuluit: placerétne ab se effici, vt meridie ac vespere ijs horis quæ dantur remissioni animorum, non amplius sermones de literis, alijsq; de rebus indifferentibus (nam de vanis & inutilibus nunquam licet) sed de ijs solis, quæ ad pietatem facerent, inter socios miscerentur. Secundum hæc delectos ex omni collegio aliquot adolescentes præclara omnes in res cælestes voluntate, quos suis consilijs opportuniore existimauit, conuocat, & sibi in optatis esse docet, vtilitatis animi sui causa, eo tempore quo aberrare non nihil à grauioribus curis, & familiares cætus agere licet, cum ijs interdum de diuinis rebus colloqui. Ad hoc ipse quotidie, ne quando ad loquendum idonea materia deesset, libellum aliquem de præceptis pietatis, aut alicuius cælitibus vitam semihoræ spatio lectitare, deniq; cum his socijs initium facit. Ergo si in inferiorum circulum incidisset ipse princeps salutaris sermonis ordiendi erat, quem cæteri mirificè eius verbis excitati magno gaudio sequebantur. Sacerdotibus seq; maioribus quæstionem aliquam discendi studio de pietate ponebat, eorumq; sententiam exquirebat, ita colloquutionis de diuinis rebus principium dabat. Quanquam & illi absq; eo, accedentem conspicati Aloysium, sermonè, alio quocunq;

R s abru-

Insigne A.
loysij in-
uentum.

abrupto, ad ſacra fleſcebant. Atq; hac ratione multis recens à tyrocinio egreſſis, aut ſtudio- rum cauſa aduentantibus, miro ad priſtinum feruorem tuendum, aut ſi non nihil refrixe- rant, ad inflammandum diuino amore ani- mum, adiumento fuit. Qui mos ipſo aucto- re ita toto Collegio percrebuit, vt non ad re- laxandos animos, ſed ad ſerios de diuinis re- bus ſermones conuentus haberi viderentur, è quibus multi haud minorem, nonnulli eti- iam maiorem ſe fructum, quàm ex oratione ipſa percipere fatebantur. Atque hæc om- nia adeo libentibus, lætantibusque omnium a- nimis gerebantur, vt nemo non triftis ac mæ- ſtus ad ſua ſe ſtudia relaturus eſſet, ſi quando fortè eueniſſet, vt remiſſionis tempore nihil quod ad pietatem conferret egiſſent. Qui cum illa animorum ſacra oblectamenta A- loyſio velut principi auctori ferrent acce- pta, cum ferebant in oculis, tollebant in cæ- lum, pietate complectebantur, eius lateri hærebant, ab eius ore pendebant aſſiduò, quod ſi minus liceret, perinde mærebant, ac ſi ad rem quampiam ſacram, eorumque ſalu- ti & perfectioni virtutis inprimis vtilem, aditus eſſet intercluſus. Dein graues atque implacabiles diſcordias inter Ducem Man- tuæ ac Rodolphum Marchionem Caſtilio- nenſem exortas, quas multi viri illuſtres fru- ſtra componere tentârunt, felici euentu, & exiguo temporis ſpatio ſedauit. Huius igi-

*Honorificè
excipitur
Castilione,*

tur rei gratia Castilionem profectus, cum vix eius aduentus fama præcessisset, ingens hominum multitudo partim fenestras obsidere, partim ex ædibus erumpere, pietatis insolitæ & lætitiæ vndiq; argumenta edere; festum in modum resonare æra campana, tonare maiora tormenta, ciues prætereuntem submissis genibus venerari cœperunt. nimirum tam illustri erat sanctimoniam eius opinio, ad quos omnes honores incredibile memoratu est quam erubuerit. In arcem cum Marchione ingressum cōplures aulici, atq; alij pristino more Illustrissimum vocabāt, atq; eius Excellentiam meminerant, quæ appellationes dolorem ei incutiebant & pudorem. Mater vero Aloysium ad se aduentantem, potius rei alicuius facræ ritu, quam amore filij accepit, nam cum & materna charitas impelleret, neque adesset quem vereri oporteret, nō tamen amplexum aut osculū dedit, sed amore venerationi proposito, genibus nixa, submisso ad terram capite venientem salutavit. Neque id mirum, etenim iam inde à prima pueritia pro sancto eum ducebat, ac suum angelum appellabat. Totum eum diem cum matre consumpsit, socio, ipsius iussu, omnium sermonum, particeps atque arbitro. Verum ubi ille aduertit suo conspectu minui matri libertatem de quibus vellet negotijs confidenter conferendi cum filio, capta occasione educit se foras, ac precum coronam Beatissimæ Virginis
Matri

Humilitas.

Matri pertexit. Inde ſat longo interuallo re-
 uerſus ambos reperit fixis humi genibus com-
 precantes. Interea vero dum Caſtilione com-
 moratur incredibile eſt quam præclara ſem-
 per omnibꝫ ubiqꝫ è quavis opportunitate vir-
 tutum documenta præbuerit. Nuſquam per
 oppidum niſi pedibus ire, licet matris fratril-
 quæ voluntate nunquam non rheda à tergo eſ-
 ſet, tantiqꝫ eſſent concurſus ſalutantium, vt pi-
 leum perpetuo præ ſe ferre cogeret. Agebat
 promiſcuè cum quouis ea humilitate, man-
 ſuetudine, ſubmiſſione quaſi eorum poſtre-
 mus eſſet. A nemine externo ſibi vnquam ſer-
 uiri paſſus eſt. Si qua re eguiſſet ſocij potius o-
 peram requirebat, at ne ab hoc quidem vllum
 niſi neceſſarium, vtrò & propè reluctanti de-
 latum obſequium admittebat. Siquidem in
 ſuis neceſſitatibus præſtolari ſolebat, dum alij
 ipſo nihil petente, ad ferendam ſibi opem di-
 uinitùs mouerétur. Quàm diu Caſtilione ver-
 ſatus eſt, maximam omnibus in rebus conti-
 nentiam adhibuit, itaqꝫ nihil vnquam è pater-
 na domo poſtulauit. Quid cum eum hyems &
 frigidiffimæ tempeſtates oppreſſiſſent, mu-
 tatiſqꝫ veſtibus opus eſſet, nunquam tamen ad-
 duci potuit, vt à ſuis eas ſibi parari pateretur,
 ſed cum Rectorem Brixianum de ſua ſocijꝫ
 penuria edocuiſſet, ab eo togas aliaqꝫ neceſſa-
 ria veſtimenta, quæ iam alijs in vſu fuiſſent
 (nam noua nolebat) accepit. Matri etiam atqꝫ
 etiam roganti, ne duas ſubuculas Mantuanas,
 qua-

quarum alteram ipsi, alteram socio offerebat, recusaret, negavit se quicquam eorum posse accipere, quæ tam libenti animo missa fecisset. Non destitit tamen illa cum socio agere, ut eas Aloysium accipere iuberet. Ille igitur manè surgenti eamq; recusanti porrigens, mater, inquit, Dei amore hanc tibi donavit eleemosynæ nomine, quando igitur nunc eges, nolo eam abijcias. Aloysius audito eleemosynæ nomine, & socij imperio coactus, nihil præterea repugnauit. Item linteis quæ in Collegio Romano abeunti data erant, iam propè detritis impetrare non potuit mater, ut exiguum aliorum numerum, quæ pro sua in eum pietate ipsa consuerat vellet accipere, sed obsoleta refici iussit. Ad extremum socius cum necessitas premeret, commemorato item eleemosynæ nomine ægrè eum perpulit, ut modicam admodum eorum partem habere vellet. Nemi-

*Paupertas
is studi-
1678.*

po-

potus pro sua consuetudine erat, neque cuiusmodi esset morabatur. Matre quippiam, quod bonum aut alio melius esse diceret, præbenti gratijs actis, eo deinde abstinebat. Socio dicere solebat. Deus bone! quam benè nobis est domi nostræ? Mihi certè quilibet noster quavis tenuis victus, maioris, quam dapes omnes, quibus hæ mensæ onerantur, esse videtur. In materna, & si licebat, etiam fraterna domo lectum sibi ipse sternebat, ad socij quoque lectum sternendum operâ suam promptè commodabat, eo tamen aduerso ministris aulicis curâ fuit illum diligentia antecapere. Manè simul è lecto prodierat iustam horam orando ducebat, sacro aderat, preces canonicas maiores recitabat quotidè, coronas item sacrarum precum, hæcque interdum cum socio, sic vt psallentium ritu inuicem responderent. Si quid interdum rapere poterat subseciui temporis; Frater, inquebat socio, eamus paulisper precatum. Vespere tres ipsas horas quotidie remotus ab omnibus agebat. Antequam quieti se daret Litanias pronuntiabat, & conscientiam suam inspiciebat: neq; vllum pristinæ pietatis officium prætermittebat. Fuit cum ei castellum Godefridi proficiscendum esset, vt cum Alphonso patruo suo, eius loci regulo ageret. Discedenti igitur Marchio famulos addidit, quos coram recusare minus ausus, vbi Castilionem egressus est omnes ab se dimisit. Cû vero rhedarij vitio, clau-

lis

sis iam portis altera ab occasu solis hora Castellum Godefridi attigisset, essentq; vigiles sigillatim edocendi quinam essent, & quorum venirent, sat longo post interuallo panduntur portæ, exoritur magnus nobiliū principis asseclarum numerus faces gestantium, In ipso oppidi ingressu densum armatorum agmen, à porta vsq; ad principis palatium, ex utraq; parte plateæ medium stipant, ipse princeps obuiam progressus ingenti læticia & honore venientem accipit, atq; in cōclauē regio apparatu conuestitum, lectisq; magnificis instructum profecutus, locum ei aliquantisper se confirmandi reliquit. Ibi Aloysius, vt erat ab his rebus alienus, vbi se tot honoribus cumulatum, atque in eam habitationem tam splendide ornatam delatum videt; conuersus ad socium: Heu, inquit, mi frater: Deus nobis hoc vespere sit propitius, & quo tandem ob peccata nostra delapsi sumus? Viden' hæc conclauia, hos lectos? quanto tandem nobis melius esset, procul ab his obsequijs & opportunitatibus, in cubiculis illis nostris nudis, vilibusq; lectis iacere? Itaq; tot honorum impatienti nihil erat longius quam dum expeditis negotijs discederet. Igitur postridie Castilionem redit, vnde item satis iam de omnibus eruditus vt cum Duce conficiat, Mantuam se transfert. Ibi aliquot hebdomadis in Collegio Societatis per interualla moratus, tam illustri omnibus sanctitatis

docu-

documento fuit, vt Patres qui tum in eo verfabantur ad illum velut præclarum virtutum omnium exemplar aspicerent, eoque confecto pietate magis ac magis inflammarentur. Exorditur deinde negotium, cuius gratia venerat, cum Duce tranſigere, tamenſi non prius apud mortales illud aggreſſus eſt, quam cum Deo, in cuius manu hominum corda ſunt, omnia conſtituta haberet. Siquidem primo cum Duce congreſſu, ſeſqui horæ ſpatio, litibus omnibus compoſitis, omnibus quæ poſtularat impetratis, finem ijs attulit. Ac licet Dux acerbiffima indignatione, aduerſus Marchionem à calumniatoribus eſſet incenſus, neque à Principibus & illuſtribus viris, qui item cõcordiæ auctores fuerant, ſecti potuiſſet, tamen poſtquam tam ſanctam in eo mentem rectiſſimumque animi ſenſum comperit, nihil abnuere auſus, manus dedit, ſeq; eius bonitati & æquitati conſiſſum, ad eius arbitrium omnia facturum recepit. Gratia inter Ducem & marchionem ad hunc modum compoſita, aliud quiddam prauæ exempli, quod ab ipſo Rudolpho Marchione edebatur, de medio tollere ingreditur. Is enim captus amore cuiuſdam puellæ, quam poſtea clam familia, facta ab Epifcopo poteſtate ſecreto eam ducendi, matrimonio ſibi ſociauerat, de cõcubinato inſimulabatur. Huius igitur conſuetudinem vt abrumperet, fratrem Aloyſius ardentè ſanè cohortabatur. At ille quamuis coniugij

men-

mentionem facere vereretur, Mediolanum se tamen, quo ipse cogitaret, venturum, rationem cum eo reigerendæ initurum, eiusq; cōsilio obsecurum esse spondit. Cum igitur Mediolanum veniens fratri se purgasset, ac matrimonij societatem, quæ sibi cum puella esset, aperuisset, ad tollendam infamiam, qua malo publico flagrabat, rem in apertum deducere proponit. dein hortatu Aloysij totius vitæ laboribus confessione expiatis, diuinâq; Eucharistia pastus, cum fratre, qui sibi cognatorum animos deliniendos desumpserat, Castilionem reuertit. Rogatus ibidem à matre, ut sermonem haberet in æde sacra, sabbatho, quod Dominicam quinquagesimæ præcedit, in æde Sodalitatis, cui à Disciplina nomen est, dixit eleganter & piè, hortatusq; est omnes ut postridiè, qui postremus Hilariorum erat, ad sanctam Eucharistiam venirent, ac tanto ardore vocati paruerunt, ut necesse fuerit Sacerdotes ac monachos totam eam noctem audientis confessionibus distineri. Postridiè mane Eucharistiam acceperunt Mater Aloysij, Frater Marchio, eius coniunx, alijq; homines septingenti. Ipse Aloysius sacerdoti sacrificanti & vinum abluendo ori omnibus ad sacramentam accumbentibus ingenti sua cum voluptate, & præclaro omnibus exemplo ministravit. Quia vero asperrimis frigoribus, quibus hyberno tempore in Gallia Cisalpina horrent omnia, manus ei intumescebant, rumpe-

S ban-

banturq; , vt etiam sanguine manantes videre
 liceret, complures miseratione eius permoti,
 contendebant vt chirothecas, aut aliud simile
 tegmen gestaret. At ille dura patiendi suiq;
 aspernandi amore ardens, nullo huius gene-
 ris præsidio vt se muniret adduci potuit.
 Postquam dein compositis familiæ negotijs
 Mediolanum reuertit. En, inquit, quantum
 mihi solatium præbet, quod me videã pedem
 denuò domi nostræ fixisse, in quali nimirum
 esset, qui brumali tempore è medio gelu, quo
 propè diriguisset, in mollem calentemque
 lectum transferretur. Etenim tale frigus à
 domicilijs nostris disunctus sentire videbar:
 tali nunc, iisdem redditus suauitate fruor.
 Tum vero ibidem profecutus Theologiæ stu-
 dia, cum Summam D. Thomæ inuolucro &
 fronte aurata elegantem vtendam accepisset,
 lachrymans à superiore petijt, vt eam cum ob-
 soleta sibi commutare liceret, idque solacu-
 piditate nihil à pauperum moribus alic-
 num habendi faciebat. Quicquid vsquam à
 studijs nancisci poterat otij, id totum, bona
 superiorum venia in culinæ, aut triclinij mi-
 nisterijs collocare, aquam coco haurire, lan-
 ces, trullas aliãq; vtenilia sæpè eluere: tricoli-
 nium cum sterneret, quo animum intentum
 haberet in Deum, plusque gratiæ mereretur,
 singulis mentis suum cognomen addere, in
 qua Rector sederet eam dicere Christi Domi-
 ni, huic proximam Deiparæ, cæteras deinceps
 Apo-

*Paupertatis
 studiū.*

Apoſtolorum, Martyrum, Confefſorum, Vir-
ginum. Itaq; quoties cum præfecto triclinio
mefam ſternebat, explicemus, aiebat, mappam
Saluatoris, aut Dominæ noſtræ. In quo ille
munere perinde inflammato affectu, propen-
ſoq; in Deum animo verſabatur, quaſi reuera
ad illas menſas Chriſtus D. B. Virgo cæteri-
q; Diui, quibus ſe miniſtrare fingebat, accubitori
eſſent Suaue illi erat cum quotidianæ vitæ ad-
iutoribus, remiſſionis tempore conſueſcere,
aut foras egredi, tùm quod illam humilitatem
amabat, tum quod ſibi tunc liberius de diuinis
rebus loqui videbatur. In aliorum conſuetu-
dine ſi quidem ſedebatur, in extremum aut in-
commodiſſimum locum ſe conijciebat: ſi ſta-
batur in circulo, ſecundum aliorum hume-
ros, ſermones attendebat. ſin deambulatur,
prios deferebat omnibus. Cognôrat quon-
dam veſperi ſocium, qui religionis more vota
ſuſcepturus erat, mendicatum per vrbem itu-
rum poſtridie, huius igitur comitandi pote-
ſtatem naſtus, haud ſe continere potuit præ-
gaudio, quin eodem die, cum iam conſcientiæ
excutiendę vacaſſet, ad lectũ illius ſocij hæc tã-
quam Euangelia afferret. Poſtero die dũ vica-
tim ſtipem cogit, multo maxima illum lætitia
cæleſtis inuaſit, itaq; identidem quaſi iubilans
has per vicos iterabat voces. Etiam D. N. Ieſus
Chriſtus ad hunc modum ſtipem conquiſi-
uit. Muneris eius fuit araneas circum colle-
gium decutere, quo fungebatur ſanè gnauiter,

idque, ad maiorem sui despectum, tum maxime cum viri senatores aut opulenti eodem diuerterant. Episcopi nonnulli alijque antistites prandium in Collegio condixerant. Rector quo illis Aloyſij cognoscendi locus esset, iussit eum super mensam concionem habere in triclinio. Hoc onus, ut erat in speciem illustrium munerum, fugitans & latendi cupidus, deprecari optabat, sed mandato superioris minimè refragari ausus, elegantem fanè, grauem & eruditam de episcoporum officio orationem habuit. Gratulanti deinde cuidam de felici concionis euentu: sibi, inquit, eo die nihil accidisse lætius, quàm quod publicè blæsum se esse sit cognitum. Siquidem literam R. minus expeditè proferebat. Quia vero, ut erat ferè eius animus in Deo, ab obuijs se salutari minimè sentiebat, de eo palàm admonitus, multis superbiam suam damnauit, ac deinde diligentissimus in hoc genere fuit, atque ita studuit mentem suam Deo coniungere, ne tamen suo humanitatis officio deesset. Singulare vniuerso Collegio submissionis, modestiæ, obedientiæ, studij, disciplinæ religiosæ specimen erat, & quoniam eo loco ducebatur ab omnibus, nemo non eximia eius virtutis fiducia, pietatisque sensu in eius familiaritatem se immergebat, etsi ipse, ut erat quisque in Dei cultu feruentior, ita libentius se ad eum applicabat. Erat iam Beatus adolescens pro tot suis virtutibus æternæ gloriæ maturus; quip-

pe vi-

pe vita, quam in terris inter mortales angelicum in modum semper coluerat, dignū eum cælorum domicilio, Angelorumq; societate reddebat. Mediolani igitur matutinæ orationis tempore diuinitus, paulò amplius anno ante mortem, cognouit paucos sibi vitæ dies superesse, atq; insuper præceptum accepit, vt instanti anno quàm posset perfectissimè, animo ab omni mortalium rerum studio diuulso, Deo seruire, omniq; seipsum virtute adornare studeret. Tum vero Romani Collegij Rectore Aloysij reditum vehementius exoptante, Præpositi Generalis mandato, Romam, magno ibidem iuuentutis bono, redijt, Reuersus, iam pridem, ait, est, postquam mortuos meos sepeliui, non est quod de illis præterea mihi curæ sit, tempus est iam de altera vita cogitandi. Non multò post scriptis suis omnibus ad Rectorem delatis, nullo se eorum cæterarumq; rerum mortalium amore teneri confirmat, voluisse his se etiã orbare, vt animum porro ab omnibus seiunctum haberet. Vsq; eo item omnem sui ipsius amorem extinxerat, & ne cuiusquam animus ad se potissimum adheresceret, deprecabatur, vt ne à Superioribus quidem se peculiari amore, vel obsequijs affici sustineret. Si quis se eum præ cæteris diligere significaret: neq; respondebat amori, neq; sine animi dolore audiebat. Idcirco qui ipsum regebant, quo ei gratificarentur, non pluris se eum quam cæterorum quemuis æstimare mō-

S 3 strabant.

strabant. Cum in omni consuetudine affabilis ante alios fuisset, tum per hoc tempus nihil illo comius, nihil erga omnes suavius fieri poterat, adeo immensa & communi quadam caritate omnes amplectebatur. ergo certatim ad eum de Deo, de felicitate cælesti, de perfectione virtutis, remissionum tempore disserentem audiendum concursus fiebant. Equidem & expertus ipse & aliorum sermone sum edoctus, ab eius congressu inflammatiores multos quàm ab ipsa oratione discessisse. Si quos erat nactus, quibus confidenter se absq; arbitraris indicare fas esse sciret, eis tam diuinos sui pectoris affectus expromebat, vt eis admiratione perculsis simul ingemiscendi, simul tam inusitatam cum Deo coniunctionem venerandi causam daret. Quocunque se ferret nunquam præsentis & sua omnia arbitrantis Dei memoriam deponere: Dei amore sic flagrare, vt siue à legente super mensam, siue à sermocinante eius mentio fieret, euestigio mens illi cælesti suauitate diffunderet, palamque eius signum daret toto vultu inflammato, & loquendi facultate tantisper inhibita. Id cum alias euenit, tum aliquando inter mensam, cum nescio quid de diuino amore legi audisset, subito sensit ex intimo pectore velut flammam erumpere, cuius vi ab edendo cessare coactus est. Id cum assidentes socij ignorarent, veriti ne grauius affectus esset, defixis in eum oculis, satin' rectè habeat, inter-

interrogant. Ipse vero respondi impotens, vidensq; se deprehensum, tanto magis verecundari, oculos deijcere, mittere lachrymas, ardere vultu, ac sic pectore intumescere, vt in metu essent, ne qua eius vena rumperetur. extrema tandem mensa pedetentim ad se redijt. Multum teneri videbatur soliloquijs D. Augustini, vira B. Catharinę Genuensis, sermonibus in Cantica D. Bernardi, præcipuè vero eius epistola quæ inscribitur, ad fratres de monte Dei, quam tanto studio volutârât, vt propè edidicisse videretur. Mense Nouembri, anno 1590. quartum iam annum Theologici studij inchoantem Rector cubiculum seorsimâ socijs habere compulit: ibi ille agere vti sibi in modico quodam domus angulo, vetusto, atro, humili, angusto, vnica in tecto fenestra, habitare liceret, qui scalis imminens, præter vilem eius lectulum, sellam ligneam, & scabellum, in quo eidem & precanti & studia tractanti nitendum erat, nihil admodum capiebat. Itaq; quod esset arctæ custodiæ quàm cubiculo similis, nemini antea studioso attribui consueuerat. In eo loco cum eum aliquando visitaret P. Rector, exultantem, & perinde de exiguo illo tugurio atque de amplo palatio gaudentem offendit. Ad summam ita omnes sanctitatis partes explebat, vt nihil in illo venialis culpæ superiores, contubernales, ac condiscipuli comperire potuerint. Qui autem cōfidenti operâ dabat, negabat se vnquam,

Virtutes
Aloysij.

nisi nouo ex eius confessione hausto lumine ab se dimittere. Erant huius adolescentis compositissimi affectus: in continendis in suaditione sensibus summa vigilantia; arctissima cum Deo societas: cæterorum hominum ad immortalẽ salutem, suorum sodalium ad supremum omnis sanctimonie culmen prouehendorum ardentissima cupiditas. Denique vt breue faciam, absolutæ innocentie exemplum & erat, & domi, forisq; audiebat. Paucis ante mensibus quàm in supremum morbum incideret, ingenti cælestis beatitudinis desiderio rapi se sensit: quo tempore crebro ac libenter de morte loquebatur, eamque sibi pro eo statu, quem adhuc à grauioribus negotijs seiunctum, reddendæq; de grauissimis officijs rationi minus obnoxium, gereret, optabilem esse affirmabat, si igitur Deo videretur minime se ea ætate mortem reformidare. Annus agebatur 1591. sæua lue, quæ difficultatem annonæ consecuta erat toti Italiæ funestus, quo tempore Aloysius victu per urbem egris egentibusq; (quibus valetudinaria complebantur) summa hilaritate conquirendo, singulari sua charitate magnam vniuersis admirationem mouit. Sed tunc maximè cū nobilissimi Principis comperto aduentu, quocum illi à puero familiaritas intercesserat, Præpositi Generalis permisso, eundem in habitu pañoso & suspensa ex humeris mantica salutauit. Quo facto, præter rerum mortalium despicientiam, qua
eius

eius animum imbuit, etiam copiosa pro egenis
 eleemosyna donatus, fructum eius rei, quem
 sperauerat vberimum est consecutus. Quin
 & ipsi cum Socijs valetudinaria adire, agros
 exuere, pedes abluere, lectulos reponere, in
 ijs ipsos collocare, cibum ministrare, de pœ-
 nitentiæ sacris erudire, ad sedatè ferendos do-
 lores hortari solebat. Nonnullis vero ex so-
 cijs B. Aloysij hac lue extinctis cum superio-
 res illum eodem redire vetuissent, neque ta-
 men ille pro suo sanctitatis amore, vt eodem
 remeatus daretur instare cessaret, concessum
 tandem est, vt in valetudinarium, cui à Con-
 solatione nomen est, vbi plerumque nulli
 sunt quorum morbi contactu vulgentur, se
 conferret. Nihilominus ipse etiam confestim
 in eundem morbum cecidit, lectoq; se dedit
 V. Nonas Martij, anno 1591. Hunc igitur mor-
 bum pro eo ac Mediolani cognôrat, postre-
 mum fore ratus, incredibili lætitia circum-
 fluere, eamq; cum vultu tam moribus omni-
 bus præ se ferre incepit. Eoq; erupit vis mor-
 bi, qui pestilens febris esse credebatur, vt in
 septem diebus eum ad extremos vitæ fines ad-
 duceret. Ergo cum sollicitè, pieq;, vt cum ma-
 ximè animum confessione deterfisset, sacro
 viatico & Extrema vnctione à P. Rectore mu-
 nitus est, ipso cum maximo pietatis sensu soli-
 tas preces prosequente, cæteris omnibus, qui
 aderant, de tam cari sancti que fratris iactura
 collachrymantibus. Cæterum quia commoda

S 5 adhuc

adhuc valetudine vtentem complurès è fami-
liaribus pro ſuo in eum amore, ſæpe coargue-
rant, quod nimia pœnarum acerbitate quibus
corpus animumq; aſſiduo exercitum haberet,
interitũ ſibi maturare videretur, ac fore præ-
dixerant, vt quod D. Bernardo eueniſſe legi-
mus, vel in ipſo vitæ exitu, huius eum immo-
derati ardoris pœnitētia caperet: hunc vt om-
nibus metum eximeret cæleſti iam viatico in-
ſtructus P. Rectorē rogat omnib; ſuo nomine
diſertè affirmet, in hac quidē re nullo ſe ſcru-
pulo pungi, verũ id potius dolere, q̃ plurima
omiſiſſet, quorũ poteſtatem ſuperiores facilè
cõceſſuri fuiſſent. horum ſi voluntati obtem-
perãrit, omnem animi ſui angorem depulſum
eſſe: Ad hoc, nihil ſe vnquam arbitrato ſuo, ſed
omnia eorum permiſſu feciſſe. adiecit & illud,
nulla ſe vllius religionis ſuæ legis vnquã vio-
latæ conſcientia cruciari. quod iccirco ab eo
dictum eſt, ne in cuiuſquam animo, qui ipſum
plus aliquid, & præter cæterorum conſuetu-
dinem facere vidifſet, vllam offentionem, aut
perperam ſumendi exempli materiam relin-
queret. Ingreſſum ad ſe P. Prouincialem ora-
bat, ſibi vt eius venia flagello in ſe vti liceret:
illo negante, tam infirmo vires ad cædendum
ſuffecturas: at ſaltem, inquit, permitte, alius
quiſpiam à vertice ad calces totum me cõuer-
beret. Ne id quidem iã fas eſſe reſpondet. Cum
hoc etiam præcidi videret, denuo inſtantius
id vnum flagitare, vt humi proſtrato emori
dare-

*Mortificã-
zionis ſe
1917.*

daretur. tantus extremum etiam spiritum tra-
hentem, crucis pœnitentiæ, afflictionis amor
obtrinebat. Sed ne id quidem datum est. Iam
propè videbatur eo die, qui erat morbi septi-
mus, viuendi finem facturus, quo ipſo exple-
bat annum ætatis tertium & vigesimum. Ve-
rum Deo viſum est fracta ac mitigata eius vi,
ægritudinem extendere; ſcilicet, vt pluribus
virtutum exemplis, quibus dū lecto ſe tenuit
nobis præluxit, informaremur. Ac ſimul pri-
mus ille mali ardor deſerbuit, hæſit Aloyſio
febricula lenta, hectica, quæ trium menſium
ſpatio pedetentim illum abſumpſit. Incipien-
te morbo, cum in lecto, tela craſſiore vndi-
que circumdato, compoſitus eſſet, Aloyſius à
ſuperiore petijt, vt ſubmoto hoc velo, cæte-
rorum more ſibi iacere liceret. intellecto ta-
men, neque id ſua cauſa factum, neq; à religio-
ſa paupertate alienum eſſe, acquieuit. Initio
valetudinis mandârat medicus, vt ipſe, atque
ité alter, qui ſimili malo tenebatur, perquam
amaram potionem, ſumerent; alter ille ope-
râ dedit vt fugiendæ nauſeæ cauſâ, ſuam quam
citiffimè exhauriret, alijs etiam, vt aſſolet, ad
id præſidijs adhibitis; at Aloyſius quo ſaluta-
rem ſibi moleſtiam faceret, perinde ac dulcif-
ſimum liquorem ſenſim ſorbere, neq; vllum
deinde perceptæ amaritudinis ſignum dare.
Valetudinarius in eius cubiculo modicū can-
didi ſacchari, atque ſucci glycyrrizæ, eius ori
ſubinde, aduerſum deſtillationes reficiendo
poſue

poſuerat, poſcentem pauillum ſucci illius
 glycyrrizæ ſocius percunctatur, Quin potius
 ſaccharum peteret: Quia, inquit, alterum pau-
 perem magis decet. Cum accepiffet eo anno
 periculum eſſe, ne qua peſtis exiſteret, non
 modo paratum ſe oſtendit, ſi conualeſceret,
 ea affectis miniſtrare, verum etiam à Præpo-
 ſito Generali, qui eius viſendi cauſa venerat,
 facultatem poſtulauit id etiam Deo vouendi.
 Qua impetrata in ſigni cum animi voluptate,
 & eximiæ caritatis ſignificatione votum ſuſce-
 pit. Eodem tempore æger iacebat P. Ludoui-
 cus Corbinellus, ad quem eius rogatu valetu-
 dinarius Aloyſium in cubiculum deportat.
 Poſtquam vero inter ſe collocti, in dicem ad
 moderatè patiendâ aduerſa Deiq; voluntati
 obſequendum hortati ſunt, ſenex: Age, inquit,
 mi frater Aloyſi, propè iam eſt vt moriar, ne-
 que amplius inter nos reuiſuri ſumus, ne igi-
 tur prius hinc diſcedas, oro, quàm mihi benè
 precatus ſis. Hac petitione Aloyſius partim
 attonitus, partim rubore ſuffuſus, negauit id
 conuenire, vt minor maiori, grandæuo adole-
 ſcens, adeoq; ſacerdoti inferior benedicat. At
 ſenex, qua erat in hunc ſanctum adoleſcentem
 pietate, inſiſtit denuo precariò exigere & ob-
 teſtari, ne ſibi in extremo iam vitæ poſito, hoc
 ſolatiij ſubtrahat. Reluctari tamen ſapiens ado-
 leſcens, neq; prius ſlecti, quam à valetudina-
 rio impuſus eſt. tunc enim & viam reperit,
 qua ſimul & ſenis mœrorem vitaret, & ſuam
 humi-

humilitatem tueretur. Sublata siquidem manu
seipsum in crucis formam designans: Deus, in-
quit, D. N. nobis ambobus benedicat, deinde
Patrem aqua lustrali aspergit & interea. Deus,
inquit, D. N. te mi R. Pater sua sancta gratia ac-
cumulet, votaq; omnia tua ad sui nominis glo-
riam fortunet, eum tu vicissim pro me preca-
re. Post felicem vero exitum P. Corbinelli
sciscitanti P. Roberto Bellarmino, quid de il-
lius anima sentiret, tenerine igne Purgatorio?
confidenter sanè respondit: Absq; mora pur-
gatorium transisse. Auctores illi omnes, era-
mus hoc tempore, conquistis ad id, omnis
generis rationibus, vt propagari sibi vitam à
Deo exoraret, sic enim & meritis iam in cælo
præmijs ingentem cumulum accessurum, &
plus hominibus atq; inprimis Societati pro-
futurum. At ille omnibus id vnum responde-
bat: Melius est dissolui. Postquam lecto tene-
ri cœpit, nullis vnquam nisi de diuinis rebus
& vita beata sermonibus aures accommoda-
uit. siquidem omne temporis momentum,
quod sibi Deus extrema sua vita concederet,
tanti æstimabat, vt non nisi in rerum pretiosa-
rum tractatione expendi vellet. Poscebat nõ-
nunquam vestem, lectoq; egressus pedetentim
ad mensam, in qua erat Christi crucifixi ima-
go adrepebat, eamq; complexus osculabatur,
quot item imagini D. Catharinæ Senensis & a-
liorum Diuorum, quibus cubiculum cingeba-
tur factitabat. Cuidã vero è valetudinarijs di-
centi,

centi, non eſſe cur à lecto ſurgeret, ſe crucifixi,
cæteraque ſimulachra ad lectum allaturum.
Atqui, inquit, Aloyſius, hæ ſunt meæ ſtatio-
nes. Ad hoc interdium quando ſine arbitris erat,
educerat ſe furtim è ſtrato, & genibus nixus o-
rabat, donec id ſibi à valetudinario vetera-
tur. Quodam veſpere ex P. Bellarmino pen-
nitentiæ ſuæ Præſide percontabatur, Arbitra-
returne quempiam ab igne purgatorio inta-
ctum cælum contingere? Ille cum annuiſſet,
non ignarus quantum ſibi haberet de Aloyſij
virtute polliceri. Quin adeò, inquit, ex iſte
vnum fore exiſtimo, id enim ad cumulum cæ-
leſtium ornamentorum ac munerum, à Deo,
qui te ab omni mortifera culpa immunem eſ-
ſe voluit, tibi adiectum iri, confido. Hoc re-
ſponſo tantis inceſſit lætitijs, vt abducta à ſen-
ſibus mente, ad cæleſtis illius ciuitatis beati-
tatem contuendam diuinitus ſit euectus. Quo
in exceſſu mentis cum totam propè noctem
oblectamentis quibusdam atque ſolatijs, quæ
humanum modum longè excedunt, traduxiſ-
ſet, eam poſtea eidem Patri aſſeueravit, vitam
eſſe ſibi vix momenti inſtar habuiſſe. Dehinc
oſtauo à ſacro corporis Domini die ſe è vita
migraturum cõpluribus prædixit, ſociumque
quendam cõpellans: Nesciſne, inquit, quam felix
nũtius venerit, intra oſtauum diem mihi mo-
riendũ eſſe. Amabo te, mecũ vnà pro tam exi-
mia in me beneficẽtia, hymno Te Deũ lauda-
mus, recitãdo Deo gratias age. Alteri vero cõ-
disci-

discipulo cubiculū ingredienti, exiliens gaudio: Pater mi, inquit, lætantes imus, lætantes imus. Secundum hæc viſum fuit tribus Patribus, quibuscum præcipua ei gratia intercedebat per literas valedicere. His aliena manu indicauit, se, vti speraret, in cælum proficisci, multam illis salutem dicere, atq; orare, vt se Deo commendarent. At cum præ imbecillitate virium subscribere nõ posset, iussit sibi manum duci, & pro suo nomine calamo crucem depinxit. Curæ illi fuit octo postremos vitæ suę dies singularibus quibusdã pietatis ac religionis officijs exigere. Ac principio quotidie cū Sacerdote sibi familiari tertia ante occasum solis hora septem psalmos pœnitentiales, imagine crucifixi in lecto collocata, pronũciabat; in quam ille oculis animoq; defixus ac cum lachrymis quæ legebantur pertractans ingentes lachrymarũ imbres Patri ciebat. Cęteris horis diurnis, aliquod sibi caput è psychagogia, aut è soliloquijs D. Augustini, aut sermonē D. Bernardi in Cantica, aut Iubilum: Ad perennis vitæ fontem, aut psalmum quempiam à se delectũ, vt, Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi: Quæadmodum desiderat seruus ad fontes aquarũ, aut aliũ eiusdẽ generis legi postulabat. Plerũq; totũ animum diuinarũ rerum cõtēplationi intendebat, nisi q̄ interdũ aliquot de rebꝫ sacris verba interloquebatur, aut breuiiores preces interuallis funditabat. Extremo triduo genũ Christi crucifixi simulacrũ indulgētia Pon-

Pontificia sacrum, ad extremum vsq; spiritum pectori appressum tenuit. Crebrius eo ritu qui in Ritualibus libris percipitur, fidem suam professus est, vehementem interea amorem semper præ se ferens Deo se consociandi. Itaque illud identidem iterabat. Cupio dissolui & esse cum Christo. Octavo demum die eadem se nocte moriturum confirmat. Circa meridiem sacrum viaticum, quod à prima luce eius diei sæpè poposcerat efflagitare enixius cepit, sed quia eo loci valetudo esse non videbatur, à valetudinarijs neglectum est. Interea summus Pontifex cum audisset Aloysium iam in cælum cogitare, suapte sponte suam ei benedictionem, unà cum indulgentia, ut vocant, plenaria transmisit. Id cum ei P. Collegij Minister nunciasset, ut erat humilitatis amantissimus, quantum ex illis sacris muneribus gaudij, tantum ex eo quod sui Pontificem meminisse audiebat, verecundiæ percepit, continuoq; vultum manibus contexit. Altera ante solis occasum hora sacerdotem quendam orat, ut P. Rectorem Collegij ad præbendum sibi salutare viaticum, flectat. Paruit ille, & unà litaniam de sanctissima Eucharistia pronunciarunt, Aloysio clara voce sacerdotem sequente, cui ad extremum vultu præter consuetudinem hilari, & ore ad risum composito gratias egit. Sumpto dein sacro viatico, placuit beato adolescenti, quemadmodum in Societate aduenientibus, aut proficiscentibus in longin-

Humilitas.

longinquas oras fieri solet, omnes qui aderāt
in signi amore & alacritate complecti. Ibi cum
eum pro se quisq; postremum saluaret, nemo
erat qui lachrymas teneret, nemo qui ab eius
amplexu diuelli posset, omnes in eum in hian-
tes identidem oculos magno amore & dolore
referre, eiusq; preces ambire. Quidam vero
Aloysio mutuis caritatis officijs deuinctus se-
orsim eum adiens: se, ait, confidere, breui eum
beato Dei conspectu fruiturum, orare proin-
de ne illic sui memoriam deponeret, cuius si-
bi salutem viuenti curæ fuisse comperisset.
Respondit flagranti sane affectu Aloysius, se
infinitæ Dei benignitatis & clementiæ, pre-
tiosi item sanguinis Iesu Christi, & commen-
dationis Beatissimæ Virginis Matris fiducia,
sperare ita paulò post fore. Ne dubitaret, spó-
dere, sibi pro eo agere cordi futurum, etenim
si in terris eum amauisset, longè etiam vehe-
mentius in cælo, vbi plenior sit charitas, ama-
turum. Atq; hæc omnia tam integris sensibus
& sermone tam expertito, vt nemini verifimi-
le videretur, tam scitò abcessurú è vita. Cum
vero sub occasum solis sacram Christi crucifi-
xi effigiem defixis oculis contemplaretur, ela-
ta manu linteum capiti tegmen deripit, alte-
riq; sibi reponenti, Christus, inquit, moriens
capite operto non fuit. Rector nusquam hæ-
sitare lingua cernens Aloysium, fidem eius di-
ctis non adhibebat, quamobrem eius iussu la-
chrymantes omnes, qui eius beatum exitum

T ope-

operiri optauerant duobus illic relictis sacerdotibus, discesserunt. Tum ille mente semper in Deum erecta, identidem has voces repetebat: In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Vbi ad postremum conflictum ventum est apprenso cereo, & sanctissimo Iesu nomine inuocato inter alteram & tertiam noctis horam admirabili tranquillitate animam suo procreatori reddidit. Postea vero eius sanctitas multis passim miraculis illustrari cepit, quæ si lubet vide in eius vita.

*PVERITIA S. IOANNIS, BAPTISTÆ
& præcursoris Domini Iesu 24. Iunij.*

Magnus reuera extitit coram Domino B. Ioannes Baptista: cuius eximiam sanctitatem in puero adhuc maternis ocluso visceribus gratia cælestis mirabiliter auspicabatur. Cum enim virgo mater plena gratia, & plena Deo domum B. Elisabeth cognatæ suæ ingrederetur eamq; fausta cõsalutatione impertisset, mox de gratiæ redundantis plenitudine Ioannes prior accepit, atq; accelerato sibi rationis usu, & de præsentia Saluatoris gaudio gestijt, & tanquam præcursor alacer exultauit. Conducuntur adhuc inter vitæ primordia vicinis stupentibus, miracula, & de futuræ sanctitatis magnitudine admirabundi bellè ominantur. Rigatur porro deinceps intra paternæ domus penetralia, sacra institutione purissima infantis ætatula, & iuxta cæleste oraculum nihil sibi indul-

*Tempe-
rantia.*